Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 279

Ljubljana, petek 28. novembra 1941-XX

Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42

Računi pri pošt. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.— za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

SIDI OMAR ZOPET ZAVZET

V vseh odsekih severno-afriškega bojišča se oborožene sile osi zmagovito upirajo sovražnim napadom s protinapadi — Tudi pri Bardiji sovražnik zavrnjen — Veliki uspehi novih italijanskih letal

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 27. novembra naslednje vojno poročilo štev. 543.

V Marmariki nadaljujejo sile osi v tesnem medsebojnem taktičnem sodelovanju svojo vztrajno borbo proti britanskim silam v predelu jugovzhodno od Tobruka in na bojišču pri Solumu. Tudi včeraj so bili doseženi pomembni uspehi.

Na bojišču pri Solumu so nemške in italijanske motorizirane edinice zopet zavzele važno postojanko Sidi Omar, medtem ko je divizija Savona v kali zatrla napade sovražnih tankov. Britanski ujetniki prihajajo v velikem številu v Bardijo, ki jo krepko držimo, bolj proti zapadu pa je divizija Ariete vzdržala hude spopade z motoriziranimi sovražnimi oddelki in s sovražno pehoto.

Razvnele so se zopet ostre borbe med nasproti si stoječimi motoriziranimi edinicami. Sovražnik, ki mu je skupina italijanskih in nemških sil vrnila napad, je utrpel nadaljnje težke izgube. Pred Tobrukom so naši oddelki zavrnili poskuse izpada iz trdnjave, v kateri so bile kopne in pristaniške naprave ponovno bombardirane po oddelkih kr. letalstva. Angleške pomorske edinice so brez uspehov obstreljevale dele obale zapadno od Tobruka. Sovražna letala so izvršila napad na Bengazi; zadeta so bila nekatera poslopja, žrtev pa ni bilo. Sovražna letala so ponovno napadla tudi Agedabijo, pri čemer je naš lovec sestrelil sovražno letalo tipa Bristol, čegar pilot in opazovalec sta bila zajeta.

Italijansko in nemško letalstvo sta bili neprestano na delu ter nastopali s krepko ofenzivo proti četam in zbiranju sovražnih mehaniziranih sil. V spopadih v zraku so naši lovci z novimi tipi letal sestrelili skupno 13 sovražnih letal. Izkazala se je zlasti neka eskadra lovcev, ki je v eni sami bitki proti 30 letalom »Curtiss« sestrelila v plamenih 7 letal, druga pa učinkovito obstreljevala s strojnicami, ne da bi sama utrpela najmanjšo izgubo. Dve sovražni letali, ki sta napadli naše izvidniško letalo, sta bili zadeti od tega letala, ki se je navzlic poškodbam vrnilo na svoje oporišče. Nemško letalstvo je v ponedeljek sestrelilo 6 sovražnih letal, 25. t. m. pa 7.

V vzhodni Afriki se nadaljujeta bombardiranje in topniško obstreljevanje trdnjave v Gondarju ter bližnjih posadk. Naše baterije so reagirale z učinkovitimi streli ter pripomogle k preprečenju več približevalnih poskusov. Po nadaljnjih vesteh so se izgube sovražnika v borbah 20. t. m. okoli posadke pri Celgi zvišale za dva mrtva angleška oficirja ter več ranjencev, medtem ko je med rednimi sudanskimi četami 350 mrtvih in ranjenih.

Snoči so naša letala bombardirala z bombami velikega kalibra letališči v Mikabi in Hal Faru (na Malti).

Angleška izmotavanja

Berlin, 27. nov. s. V članku, posvečenem vojni na severnoafriškem bojišču, piše »Lokalanzeiger«, da je sovražnik po prvem tednu svoje ofenzive dejansko na svojih začetnih postojankah, ne da bi bil dosegel teritorialne osvojitve, kakor je pričakoval. Položaj na tem vojnem prizorišču ne dopušča sicer, da bi že jasno napovedovali, kakšni utegnejo biti bližnji ali daljni razvoji akcij, ki so v teku, nekaj pa je že gotovo, namreč, da sta odpor in protinapadalna udarnost čet osi odlična. Prav tako gotovo odločilno je dejstvo, da je London sedaj prisiljen iskati opravičila, ker angleške čete niso dosegle ciljev, o katerih so v Londonu pred tem trdili, da bodo doseženi s fantastično naglico, čim se bo začela ofenziva. Sedaj se v Londonu zadovoljujejo z ugotovitvijo, da je borba težka, da bodo morale sile osi drago plačati z ljudmi in vojnimi potrebščinami svoj odpor in da »do konca tedna ne bo še mogoče dospeti do Tripolisa« itd. Tudi vse to ima svojo vrednost.

Berlin, 27. nov. d. Tudi ameriški informacijski viri pričenjajo priznavati, da se britanska ofenziva v severni Afriki ne razvija tako, kakor skuša prikazovati britanska propaganda. Bostonski radio poroča med drugim, da »Angležem v Libiji ne gre posebno dobro«. Bitka, za katero je Churchill napovedal, da bi morala trajati samo nekaj ur, še vedno ni odločena, ker kažejo nemške čete neprimerno bolj silovit odpor, kakor pa so Angleži pričakovali. London sam že svari pred pretiranim optimizmom. Bostonski radio pravi, da se Nemci bore s fanatizmom in levjo hrabrostjo.

Junaški odpor divizije „Ariete"

Bukarešta, 27. nov. s. Listi poročajo tudi danes o ugodnem razvoju afriške bitke po italijanskih poročilih. Pri tem navajajo hude angleške izgube ter opozarjajo na junaško zadržanje italijanske oklopne divizije »Ariete«, ki je, kakor piše n. pr. »Curentul«, prekrižala s svojim srditim odporom angleške načrte, da bi angleške čete že takoj sprva predrle italijansko-nemško črto ter nato zajele čete osi. Isti list dvomi, da bi mogli Angleži, čeprav bi imeli spočetka uspehe, doseči s svojo ofenzivo postavljeni cilj. Ako bi hoteli dospeti do Tripolisa, bi morale njihove čete prekoračiti 1400 km puščavskega ozemlja. Za Churchilla bi bilo bolje, ako bi si v vojnem pogledu delal reklamo o dvomljivem uspehu šele, ko bi že nekaj uresničil

Letalska zveza med Londonom in Kairom prekinjena

Lizbona, 27. nov. d. S pristojnega mesta je bilo snoči objavljeno, da je še vedno docela prekinjena letalska zveza med Londonom in Kairom, ki ima vmesno pristajališče v Lizboni. Promet je bil ukinjen brzkone zaradi vojne v Libiji. Na lizbonskem letališču že pet dni dni pristalo nobeno britansko letalo niti iz Kaira niti iz Londona.

Nemško vojno poročilo

Sovjetski napadi pri Rostovu odbiti — Ponesrečeni izpadi iz Petrograda — Boji brzih čolnov v Rokavskem prelivu Hude angleške letalske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V srednjem in severnem odseku vzhodne fronte so bili doseženi nadaljnji uspehi. Sovjetski napadi pri Rostovu in severno od njega so bili odbiti s hudimi izgubami nasprotnika. Tudi na obkolitveni fronti pri Petrogradu se je ponesrečilo več poizkusov sovražnikovih izpadov.

V nočni bitki z angleškimi brzimi čolni v Rokavskem prelivu so poškodovali stražni čolni z zadetki v polno več sovražnih čolnov. More se računati z izgubo dveh angleških brzih čolnov. Letala so bombardirala v pretekli noči pristaniške naprave na južni in zapadni obali Anglije.

V severni Afriki se nadaljujejo boji z nezmanjšano silovitostjo. Pred cirenaiško obalo je potopila nemška podmornica angleški rušilec vrste »Jervis«.

Poizkusi napadov slabejših sil angleškega letalstva na severno-zapadno obalno področje Nemčije so ostali brez učinka.

V času od 19. do 25. novembra je izgubilo angleško letalstvo 91 letal, izmed njih 68 v Sredozemlju in severni Afriki. V istem času smo izgubili v boju proti Angliji 29 lastnih letal.

S finskega bojišča

Helsinki, 27. nov. s. Pri Hangöju je finsko topništvo prisililo k molku več sovražnih baterij, uničilo eno utrdbo in razdejalo cestna križišča. Na Karelski ožini se je nadaljeval zaporni ogenj sovražnega topništva. Sovjetske čete grade na nekaterih točkah poljske utrdbe. Brzo finsko topništvo je onemogočilo ta dela in je zadelo tudi vlak na kolodvoru Siestarjoki. Tudi na fronti pri Sivaervija je finsko topništvo prekinilo utrjevalna dela sovražnika in uničilo sovjetski oddelek. Na fronti v vzhodni Kareliji je položaj nespremenjen. V severnem odseku so Finci zavzeli več sto utrdbic in uničili 9 tankov ter zaplenili 5 oklopnih topov in številno avtomatsko orožje. Na izid te bitke so odločilno vplivale finske oklopne sile.

Uspešni nemški letalski napadi

Berlin, 27. nov. d. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so včeraj na petrograjskem prostoru obkoljene sovjetske čete s podporo tankov in topništva izvršile več izolirskih akcij proti nemškim postojankom, vsi napadi pa so se izjalovili.

Na osrednjem bojišču so nemška bojna letala napadla sovjetsko vojaško taborišče. Z bombami so bile direktno zadete vojaške lope. Izbruhnili so požari. Mnogo vojakov, ki so bili zbrani na vežbališču poleg taborišča, je bilo pobitih in ranjenih. Uspešno se je nemško letalstvo udejstvovalo tudi v odseku pred Moskvo, kjer so bile ponovno napadene prometne naprave. 13 tovornih vlakov je bilo uničenih, dodatno pa še posebej štiri lokomotive.

Pomen Kavkaza za Sovjetsko zvezo

Stockholm, 27. nov. s. Vojaški sotrudnik nik lista »Svenska Dagbladet« razpravlja o Kavkazu in petrolejskem področju ter opozarja na ogražanje tega področja po nemški zasedbi Kerča. Sotrudnik označuje Kavkaz za Ahilovo peto Sovjetske zveze, ki je s tega področja dobivala po podatkih iz l. 1939 na leto 30 milijonov ton petroleja, kar predstavlja 85 odstotkov vse proizvodnje petroleja v Rusiji.

Težkoče sovjetskega brodovja na Baltiku

Stockholm, 27. nov. s. Poročevalec švedskega lista »Aftonbladed« v finski prestolnici doznava, da se je moralo sovjetsko brodovje na Baltiku zaradi mraza zateči v varnejša zavetja, ki je nastopil, da ne bi ladje zajel led.

Težave novinarjev v Kujbiševu

New York, 27. nov. s. Poročevalec lista »New York Tribune« je poslal svojemu listu dolgo poročilo v informacijo zelo problematičnega položaja v Kujbiševu, novem sedežu sovjetske vlade, kamor so se z diplomati zatekli tudi inozemski novinarji. Poročevalec poudarja, da skoroda ne morejo vršiti svoje naloge. Velike težave so že pri izberi informacij, saj se morajo novinarji zadovoljevati skoro izključno le z vestmi moskovskega in londonskega radia. Šef sovjetske informativne službe Lozovski, ki je tudi podkomisar za zunanje zadeve, sprejema novinarje samo dvakrat na teden, a tudi njegove informacije so zelo pičle.

Letalski boji na zapadu

Berlin, 27. nov. d. V noči na četrtek je britansko letalstvo s šibkimi silami preletelo severozapadno Nemčijo. Kakor je bilo davi objavljeno s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so britanska letala odvrgla manjše število bomb, vendar pa ni bila nikjer povzročena vojaška škoda ali škoda vojaško-gospodarske narave.

Berlin, 27. nov. s. Nemška oborožena izvidniška letala so se povzpela v svojem poletu do Faroerskega otočja. Snoči so osamljena nemška letala bombardirala vojaške cilje v dveh mestih južne Anglije.

Vojna na morju

New York, 27. nov. s. Newyorški pomorski krogi potrjujejo, da je bila angleška 6935tonska ladja »Sharistan«, ki je 26. julija krenila proti Iranu, torpedirana. Na ladji je bilo 67 vojakov ter 60 članov posadke, o katerih ni nobenega sledu. Na Atlantskem oceanu je bila v preteklem septembru bombardirana 5591tonska trgovinska ladja «Miceto de Larrinaga«. Skupno z njo je bil končno potopljen 6891tonski parnik »British Petrol«.

Stockholm, 27. nov. d. Švedski parnik »Hedda« (2800 ton) je preteklo soboto v bližini svetilnika Porkun zadel na magnetično mino in se potopil. Vsa posadka se je rešila.

Racijoniranje življenjskih potrebščin v Madžarski

Budimpešta, 27. nov. s. Minister za dobave in prehrano je včeraj govoril v parlamentu o prehrani prebivalstva. Dejal je, da je vlada poskrbela za vse potrebe, napovedal pa je, da bo treba omejiti tedenske količine masti ter uvesti nakaznice za kruh in maščobe tudi za restavracije. Razen tega je vlada sklenila, da se bo prodajal enoten tip čevljev in tekstilnih proizvodov dobre kakovosti za nizke cene, da bi tako tudi široki sloji imeli možnost nakupa. Minister je pozval prebivalstvo, naj sodeluje z vlado, da se v kali zatre židovska špekulacija, ki jo je opaziti zlasti na živilskem trgu.

Velik požar v Budimpešti

Budimpešta, 27. nov. s. Velik požar, ki je izbruhnil v predmestju, je skoro popolnoma uničil veliko opekarno. Nekaj oseb je bilo ranjenih, zlasti med gasilci, ki so takoj prihiteli na kraj požara. Škoda je za 5 milijonov lir.

Bolgarski praznik

Sofija, 27. nov. s. 23 let je smatral bolgarski narod 27. november za obletnico nesrečne neuilliske pogodbe, ki je bila vsiljena od demokratičnih držav Bolgariji. Ta obletnica je pomenila za bolgarski narod narodno žalovanje, sedaj pa je ta dan narodne žalosti ukinjen, kajti bolgarski narod slavi svojo vzpostavljeno narodno edinost, ki jo je dosegel po zaslugi zmagovitih sil osi.

Nemška trgovinska delegacija v Turčiji

Ankara, 27. nov. s. V Turčijo je prispela nemška trgovinska delegacija, ki ima nalogo poskrbeti za izvršitev nedavno sklenjenega nemško-turškega trgovinskega dogovora.

Težkoče v prehrani na Bližnjem vzhodu

Ankara, 27. nov. s. Na seji, ki jo je imel pretekli teden v Kairu angleški odbor za prehrano Bližnjega vzhoda, je bilo sklenjeno, da je treba povabiti prebivalstvo arabskega vzhoda in Egipta, naj omeji svojo potrošnjo življenjskih potrebščin, češ da bodo vsa prometna sredstva uporabljena odslej izključno le za prevoz vojnega gradiva.

Nadzorstvo nad prehrano v Turčiji

Ankara, 27. nov. s. Ustanovljen je poseben urad za nadzorstvo prehrane z nalogo, da nadzoruje razdelitev živil na trgu iz posebnih zalog, ki so bile ustvarjene z oddajami proizvajalcev. Ta ukrep je bil potreben, da se zajeci špekulantstvo, ki je v zadnjem času močno dvignilo cene nujnih življenjskih potrebščin ter imelo za posledico pomanjkanje blaga.

Po berlinskem sestanku

Razširjenje pakta proti kominterni je dokaz vedno večje edinosti Evrope

Berlin, 27. nov. s. Listi poudarjajo izjave nemškega zunanjega ministra Ribbentropa ob podaljšanju pakta proti kominterni, da je evropski kontinent nedotakljiv in nepremagljiv in da dela čas izključno za ta kontinent tako v vojaškem kakor gospodarskem pogledu. Politična in vojaška organizacija Evrope je že v teku in je nič ne bo moglo več ustaviti. Ni več daleč dan, ko bo mogoče govoriti samo o obrobni vojni, ali bolje, o oboroženem miru. Dejstvo je, je dejal Ribbentrop, da bi mogla Evropa danes, ako bi bilo potrebno, voditi vojno 30 let, ne da bi ji grozila kaka resna nevarnost. Ni več daleč dan, ko bodo postavljene dokončne osnove nove Evrope. Sredotežna sila osi postaja od dne do dne bolj nezadržna, kakor je pokazalo tudi podaljšanje protikominternskega pakta. Drugo zanimivo potrdilo procesa vedno večje edinosti Evrope je mogoče videti tudi v komentarjih nemških listov, ki opozarjajo na pristop Danske k paktu, ter navajajo razloge, zaradi katerih bo morala tudi Skandinavija slediti istemu zgledu prostovoljnega sodelovanja pri obnovi kontinenta in sicer s tem, da se bo tudi ona pridružila veliki evropski skupnosti, zbrani v protikominternski fronti, ki je danes za vse severne narode zahteva modrosti ter neodložljiva nujnost.

»Nachtasugabe« pripominja, da se Ribbentrop ni omejil le na podajanje slike političnega in vojaškega položaja, temveč je določil tudi program za bližnjo bodočnost in ga sintetično začrtal, ko je zaključil: »Vojaško izven napada in gospodarsko zavarovani lahko organiziramo Evropo, kakor da bi že bil mir.«

»Völkischer Beobachter« piše, da je bila zaključna svečanost berlinskega sestanka najbolj zgovoren odgovor onemu drugemu svetu, ki s tolikšnim zanimanjem in tolikšno propagandistično zlobo zasleduje vse, kar se dogaja na našem kontinentu, v upanju, da bo nenadna katastrofa zaustavila plemenite napore mladih narodov, ki hočejo sebi in drugim ustvariti boljšo bodočnost. Od Atlantika do Pacifika so danes tesno združene države, ki predstavljajo v svoji povezanosti trdno obrambo proti Churchillu, Rooseveltu in njunemu najdražjemu zavezniku boljševizmu. Ta skupna fronta ni negativna, temveč je obenem temelj za obsežno in trajno ustvarjajoče delo. Prepričani smo, zaključuje list svoj komentar, da se bo sedmimi državami, ki so se sedaj pridružile protikominternskemu paktu, pridružile še druge države, ki bodo prostovoljno pristopile k paktu.

V podobnem smislu pišejo tudi vsi drugi berlinski listi, ki brez izjeme opozarjajo na konstruktivni značaj in pomen berlinskega sestanka. V svoji monakovski izdaji pa primerja »Völkischer Beobachter« položaj Nemčije l. 1917 in 1941. L. 1917 je bila Nemčija sorazmerno majhna in je imela tri šibke zaveznike, katerih notranja ureditev je bila brez vsake večje zasnove, medtem ko je današnja Nemčija sama mogočna, ima pa na svoji strani dve velesili, Italijo in Japonsko, ter 10 drugih držav. Nemčija in Italija nista izvajali nobenega pritiska na druge države, da bi pristopile k paktu. Ako smo danes priče temu evropskemu plebiscitu za politiko osi, je treba to v veliki meri pripisati dejstvu, da so se plutokracije povezale z boljševiškimi silami uničenja, ki groze evropski civilizaciji.

Nemški listi beležijo nadalje velik odmev berlinskega sestanka v evropskem tisku. V daljših izvlečkih prinašajo komentarje hrvatskih, slovaških, rumunskih, španskih, danskih, portugalskih, finskih, švedskih in drugih listov. Tudi turški listi so berlinskemu sestanku posvetili največjo pozornost in poudarili pomen antikominternskega pakta kot temeljnega zakona vseh narodov, ki so stopili v protikominternsko fronto.

Izjave grofa Ciana

Berlin, 27. nov. s. DNB objavljajo naslednje izjave, ki jih je dal zunanji minister grof Ciano enemu izmed njegovih sotrudnikov:

Berlinski sestanek je zgodovinskega pomena ne le glede na vojno, temveč tudi glede na obsežna in važna vprašanja, ki se tičejo evropske bodočnosti. Zato nadaljujemo svojo borbo v zavesti o potrebi novega reda, ki bo prost vseh zunanjih vplivov in podkupljivosti. V evropski solidarnosti bodo tudi srednjeveliki in mali narodi našli svoje mesto in svojo nalogo sodelovanja, katere se bodo morali lotiti z lojalnostjo in zaupanjem. Sile osi kažejo pot v borbi proti boljševizmu. To je, kakor je dejal Duce, naše staro bojno geslo, toda, kakor sta Italija in Nemčija po zmagovitem uničenju sil, ki so rušile nacionalno slogo, takoj nadaljevale v mladostnem revolucionarnem duhu svoje ustvarjajoče poslanstvo, tako ga sedaj prenašata na evropsko področje, da bi dali narodom stvarne temelje, na katerih bodo pozvani, da tudi sami grade. Medtem se borba nadaljuje. Ona v tem trenutku bolj ko kdaj koli potrjuje vzvišeno bratstvo v orožju italijanskih in nemških vojakov, ki se od nižine Rusije pa do daljnih puščav severne Afrike hrabro bore ramo ob rami v Ducejevem in Führerjevem imenu. V duhu bratstva v orožju, ki mu ustreza povsem jasno in uspešno politično sodelovanje med Rimom in Berlinom, sem vesel, da lahko sporočim hrabremu nemškemu narodu pozdrav zaupanja italijanskega naroda v orožju.

Mikado Hitlerju

Tokio, 27. nov. d. Japonski cesar je v sredo poslal vodji nemškega rajha Hitlerju brzojavne čestitke ob podaljšanju in razširjenja protikominternskega pakta.

Hitler Paveliču

Zagreb, 27. nov. s. Hitler je poslal poglavniku naslednjo brzojavko:

»Na dan, ko neodvisna hrvatska država pristopa k protikominternskemu paktu, pošiljam Vaši Ekscelenci svoje najprisrčnejše čestitke za Vašo osebno blaginjo ter za pozitivni razvoj hrvatskega naroda. — Adolf Hitler«.

Poglavnik je odgovoril takole: »Führer, sprejmite izraze moje iskrene hvaležnosti, kakor tudi hvaležnosti hrvatskega naroda za prisrčen pozdrav, ki ste mu ga poslali o priliki podpisa protikominternskega pakta pc neodvisni hrvatski državi. Izvršili bomo svojo nalogo do zadnje žrtve. Verjemite mojemu visokemu spoštovanju do Vas, Führer, in do nemškega naroda. — Ante Pavelić.«

Stališče Španije neomajno

Tanger, 27. nov. s. List »Espana« objavlja uvodnik, v katerem zavrača trditve angleške propagande glede Španije ter poudarja, da zadostuje pregled zgodovine zadnjih let, da se prepričamo, na čigavi strani so simpatije in življenjski interesi Španije. Španija je na svojem lastnem ozemlju vodila borbo za obstoj v okviru iste borbe ki se sedaj bije na bojišču. Evropa se danes zbira v kompakten blok proti dvema glavnima sovražnikoma reda in pravice, proti boljševikom in plutokratom. Prvi sovražnik, ki je sedaj v glavnem že premagan, je hotel vreči evropski kontinent v barbarstvo, drugi sovražnik pa še vedno skuša do zadnjega moža žrtvovati za svoje interese male narode. Le neznatno je število Špancev, ki nastavljajo ušesa podtikanjem sovražne propagande. Gre po večini za sebičneže, ki pripadajo bogatim meščanskim slojem, ali pa za ljudi, ki komaj čakajo na zmago boljševizma, da bi bruhali sovraštvo, ki so ga zbrali v svetih dneh našega vstajenja.

Nemški glas o napredku Italije

Berlin, 27. nov. s. Rimski poročevalec lista »Börsenzeitung« dr. Forst opisuje italijanski značaj in pravi obraz fašistične Italije. Ta preobljudena država, kakor je to priznal v svojem zadnjem govoru Hitler, nima dovolj kruha za svoje sinove. To se zdi paradoks, saj je Italija dala svetu civilizacijo in ima neprecenljive zaklade umetnosti in kulture, ki izpričujejo njeno plemenito zgodovino. Navzlic temu se je Italija morala vedno boriti, da bi rešila težka gospodarska vprašanja. Medtem ko se je Nemčija v sodobnem svetu pojavila z jasno opredeljenim gospodarskim in socialnim sistemom ter s prebivalstvom, ki je poznalo visok življenjski standard, je Italija stopila v naš čas razrvana po notranjih borbah ter edino s težo svoje slavne preteklosti in svojih čudovitih naravnih krasot kakor tudi z bogastvom inteligence in treznosti svojega naroda. Fašizem je znal vrednotiti tradicionalne vrednosti rodu ter je tudi umetniško in kulturno bogastvo Italije zajel predvsem kot gospodarski vir, toda moderna Italija je ustvarila močno letalstvo, ona ustvarja mogočno pomorsko brodovje in njene tovarne orožja so v polnem obratu. Izvršena so bila melioracijska dela, vztrajno se nadaljuje žitna bitka ter se izkoriščajo vse vodne sile države in ustvarjajo velika industrijska področja. Vojna, ki je ojačila ustvarjajočo silo obeh narodov osi, je obenem odpravila tudi vse predsodke tendenčne literature, ki so jih tujci razširjali v pogledu delovnega in bojevitega italijanskega naroda.

Sprememba nemškega zakona o državljanstvu

Berlin, 27. nov. d. V današnjem službenem listu je bila objavljena sprememba k zakonu o nemškem državljanstvu, ki določa, da bodo izgubili nemško državljanstvo v bodoče vsi Židje, ki se izselijo iz Nemčije. Židje, ki bivajo običajno izven Nemčije, ne morejo biti nemški državljani. Vsi židje, ki imajo ob objavi te zakonske spremembe svoja bivališča v inozemstvu, izgube nemško državljanstvo in se njihovo premoženje zapleni v državno korist. Prav tako se zapleni v državno korist tudi imovina vseh tistih Židov, ki niso več nemški državljani, bili pa so prej in so imeli svoje stalno bivališče v inozemstvu odnosno se sedaj izseljujejo. Zaplenjeno židovsko premoženje se bo izkoristilo za izvedbo ukrepov, določenih za ureditev židovskega vprašanja v Nemčiji. Izpremenba zakona velja tudi za češko-moravski protektorat ter za priključene vzhodne pokrajine.

Razveljavljeni mandati francoskih poslancev

Berlin, 27. nov. d. Dvanajstorici francoskih parlamentarcev židovskega porekla so bili odvzeti parlamentarni mandati. Nadalje so bili mandati odvzeti trem senatorjem in sedmim poslancem, med katerimi so tudi imena Leona Bluma, Georgesa Mandela in Julesa Mocha. Že prej je bil večjemu številu židovskih parlamentarcev odvzet mandat, med njimi tudi svoječasnemu ministru Jeanu Zayu.

Kriza na Tihem oceanu

Nikak napredek v odnošajih med Zedinjenimi državami in Japonsko — Verjetnost sporazuma v razmerju 10 : 30

Washington, 27. nov. u. Iz strahu, da se ne bi kriza na Tihem oceanu razvila v vojno, se zasedanje kongresa verjetno ne bo odgodilo, kakor je bilo prvotno namenjeno. Na zadnji konferenci v zunanjem ministrstvu, ki so se je udeležili diplomatski zastopniki Anglije, Kitajske, Nizozemske Indije in Avstralije, je državni tajnik Hull poročal o japonsko-ameriških odnosih. Poučeni so bili japonski predlogi, ki sta jih stavila Nomura in Kuruso. Iz dobro poučenega vira se je izvedelo, da ni bil dosežen nikak napredek za ureditev odnosov med Zedinjenimi državami in Japonsko. V vladnih krogih je opaziti neki pesimizem, toda hkrati je bilo izjavljeno, da je mogoče, da bo Japonska predložila nove predloge, pa da bi v takem primeru Zedinjene države pristale na nekaj gospodarskih koncesij v njeno korist.

Po konferenci je bil lord Halifax ponovno pri Hullu. Razgovarjala sta se dobro uro. Veleposlanik je novinarjem pozneje izjavil, da je prejel v zunanjem ministrstvu »informacije«, o katerih pa ni hotel navesti nikakih podrobnosti.

Poročila iz Londona pravijo, da se po informacijah tamkajšnjih političnih krogov japonsko-ameriška pogajanja v Washingtonu nanašajo na sklenitev začasnega sporazuma, ki bi trajal le tri mesece. Tudi za tak skromen sporazum so možnosti zelo omejene in verjetnost kakor 10 proti 30. (Piccolo.)

Pred končno odločitvijo

Washington, 27. nov. u. Državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull je včeraj ponovno sprejel zastopnika japonske vlade, posebnega japonskega odposlanca Kurusa ter veleposlanika Nomuro, ki jima je sporočil ameriški odgovor na sobotne japonske predloge o začasnem sporazumu za dobo treh mesecev. Ve se, da je ameriški odgovor odklonilen, toda bržkone je Hull vprašal japonske zastopnike, ali smatrajo, da je mogoče odstraniti sedanje nesporazume z nadaljnjimi razgovori. V tem primeru bi bile Zedinjene države pripravljene nadaljevati razgovore v nadi, da bo le mogoče doseči sporazum.

Stockholm, 27. nov. d. Kakor javljajo iz Londona, se po informacijah, ki so jih prejeli dobro informirani britanski krogi iz Washingtona še ni našla v pogajanjih med Japonsko in Zedinjenimi državami nobena podlaga za ureditev spornih vprašanj na pacifičnem prostoru.

Skepsa japonskega tiska

Tokio, 27. nov. (Domei). Današnji japonski jutranji listi so še bolj skeptični kakor doslej glede možnosti kakega sporazuma v japonsko-ameriških pogajanjih v Washingtonu. Listi naglašajo, da je odvisna edinole od Zedinjenih držav odločitev, ali bo vojna ali mir na Tihem oceanu.

List »Asahi« poudarja, da Japonska ne more več čakati v nedogled. Japonska bi po celi vrsti konferenc, ki jih je imel ameriški zunanji minister Hull z japonskimi odposlanci, pač že lahko prišla do kake odločitve. Minilo je že dokaj, odkar je posebni japonski odposlanec Kurusu dospel v Washington. »Asahi« sodi, da bo prihodnji sestanek ameriškega zunanjega ministra Hulla z japonskima poslanikoma bržkone odločilen za uspeh ali neuspeh japonsko-ameriških dogovorov. »Niči Niči« podčrtava dejstvo, da je bilo v Washingtonu po Kurusujevem prihodu že pet konferenc, ne da bi bilo mogoče zabeležiti kak napredek. List poudarja, da zbuja to zavlačevanje s strani Zedinjenih držav vtis, da gre za ameriški manever, stremeč po tem, da Zedinjene države pridobe na času in se na ta način še bolje pripravijo za vojno proti Japonski.

Izjava generala Toja

Tokio, 27. nov. v. u. Ministrski predsednik general Tojo je govoril na nekem političnem zborovanju in je dejal: »Sto milijonov Japoncev mora trdno in odločno korakati proti cilju, da se premaga kriza kakršne še ni bilo.« General Kisaburu Ando, ki je prav tako govoril na tem zborovanju, je izjavil: »Narod odločno podpira tri glavna načela zunanje politike vlade generala Toja in Japonci z največjo pažnjo zasledujejo razvoj dogodkov na Tihem oceanu, kjer lahko vsak hip nastane eksplozija. Narod je pripravljen izpolniti povelje, ki mu bo dano.« Ando je še izjavil, da je angleško in ameriško strelivo, ki prihaja v Čungking, namenjeno za pobijanje Japoncev, pa da tega noben Japonec ne bo pozabil. (Piccolo)

Mine v japonskih lukah

Šanghaj, 27. nov. u. Tujci, ki prihajajo iz Japonske pripovedujejo, da so imeli vrhovni poveljniki japonskih pomorskih oboroženih sil pretekli teden konferenco, na kateri so sklenili, nemudno vse ukreniti, da bi bila japonska mornarica pripravljena na sleherno eventualnost. Vojna mornarica je med tem pričela že minirati vse japonske luke. Tujci, ki bivajo na Japonskem, so bili obveščeni, da ne bodo mogli zapustiti svojih bivališč brez posebnih dovoljenj oblasti. (Piccolo).

Japonci se vračajo iz Singapura in Manile

Jokohama, 27. nov. (Domei). S parnikom »Hakone Maru« je dospelo v Jokohamo 55 japonskih državljanov, ki so bili evakuirani iz Manile na Filipinih. V kratkem pričakujejo v Jokohami parnik »Ašama Maru«, ki bo pripeljal 1712 japonskih evakuirancev iz Singapora ter iz Manile.

Tokio, 27. nov. s. Agencija Domei poroča, da je poslaništvo Zedinjenih držav v Tokiju nasvetovalo ameriškim državljanom na Japonskem, naj se čim prej izselе in naj se za povratek v domovino poslužijo parnika »Tacuta Maru«, ki bo odplul v Los Angeles 2. decembra.

Tokio, 27. nov. s. Mnogo angleških in ameriških trgovcev v Pekingu in Tiencinu je zaprlo svoje trgovine zaradi težavnega položaja, v katerega so zašli spričo zamrznjenja japonskih kreditov v Ameriki. Večina angleških državljanov odpotuje iz Tiencina v Šanghaj še te dni.

Siamske obrambne priprave

Bangkok, 27. nov. (Domei) Siam je pričel pretiravati v svojih naporih, da bi naglo končal svoje priprave glede na naraščajočo napetost na Daljnem vzhodu. Pod orožje so bili vpoklicani že štirje letniki rezervistov in gotovi znaki kažejo, da bodo v kratkem sledili še novi vpoklici. Vsak večer svari siamski radio pred delovanjem pete kolone. Siamska policija nadzoruje vse tujce v strateškem pasu. Vsak dan slede mnogoštevilne aretacije tujcev, osumljenih vohunstva. Siamski notranji minister je ukazal pokrajinskim oblastem zbiranje zalog živeža, vojno ministrstvo pa pripravlja načrt za organizacijo vojnega gospodarstva.

Poslanik nankinške vlade pri mikadu

Tokio, 27. nov. d. Novi poslanik kitajske vlade v Nankingu, Hsu-Lian, je danes izročil japonskemu cesarju svoje poverilne listine.

Earlyjevi „popravki“

Washington, 27. nov. s. Z očitnim namenom, da zabrišе neugodni vtis, ki ga je napravil komunike o zasedbi Nizozemske Guajane, je Rooseveltov tajnik Early novinarjem izjavil, da nekaj poročil ameriških dnevnikov ni bilo v skladu z dejanskim stanjem. Ameriške čete so bile odposlane v Nizozemsko Guajano izključno le za to, da zaščitijo ležišča bavksita.

Cenzura za vremenska poročila v Ameriki

Lizbona, 27 nov d. List »Daily Telegraph« poroča iz New Yorka, da je bila v Zedinjenih državah uvedena cenzura na vremenska poročila. Navedeni list navaja kot vzrok, da so vremenske napovedi, ki so jih razširjale ameriške vremenske postaje, posebno dobro služile nemškim podmornicam na Atlantiku.

Ameriški oficirji se uče španščine

New York, 27. nov. s. Doznava se, da se trenutno 25.000 ameriških oficirjev kopne vojske in mornarice uči španskega jezika. Po uradnih poročilih se bo pouk španščine nadaljeval tudi pri edinicah, ki izvršujejo plovbo.

Oklepi za vojake

Lizbona, 27. nov. d. Kakor poroča londonski list »Daily Telegraph« v svoji torkovi številki, preizkušajo v Angliji ta čas nekakšne nove oklepe za pešce. Gre za jeklene prsobrane in hrbtobrane, ki naj bi dopolnili zaščito, ki jo nudijo jeklene čelade. Kakor poroča navedeni list, tehtajo ti novi oklepi v celoti le po 2 funta. Poskusi so se baje dobro obnesli.

Kongres južnoameriškega delavstva v Mehiki

Mexico, 27. nov. d. Po povratku iz Washingtona je mehiški finančni minister Eduardo Suarez včeraj popoldne predsedniku Avilli Camachu poročal o svojem sodelovanju pri sklenitvi mehiško-ameriške pogodbe z dne 19. novembra. Njegov obisk pri predsedniku je trajal dobro uro.

Mexico, 27. nov. d. Predsednik mehiške republike Camacho je včeraj sprejel večje število parlamentarcev in delegacij iz posameznih južnoameriških držav, ki so po svojih predstavnikih sodelovale na kongresu zveze latinsko-ameriškega delavstva v Mexicu. Sprejeti so bili parlamentarci in delegati iz Čila, Kube, Ekvadorja, Argentine, Urugvaja, Venezuele, Nikaragve, Paname, Costarice in Columbije.

Južnoameriške države proti naseljevanju Židov

Buenos Aires, 27. nov. s. Argentinska vlada objavlja, da je bil med njo in vladami republik Čila, Urugvaja, Paragvaja, Brazilije in Bolivije sklenjen dogovor o skupnih ukrepih proti nezakonitemu priseljevanju židovskih elementov. Podpisnice tega dogovora se zavezujejo, da ne bodo pustile preko svojih mej nobenega emigranta, ki ne bi imel v redu dokumentov države, odkoder prihaja. Dogovor je takoj stopil v veljavo.

Delo družbe »Dante Alighieri«

Rim, 27. nov. s. Duce je sprejel v Benetki palači nacionalnega svetnika Felicionia, predsednika družbe »Dante Alighieri«, ki mu je poročal o delovanju družbe v l. 1941. Družba ima okrog 110.000 članov. Njeni odbori so ojačili propagandno delo in podpirali delovanje režima. Odbori za tujino so organizirali nad 300 jezikovnih tečajev z 10.000 vpisanci ter 300 kulturnih prireditev. Družba je v zadnjih mesecih obnovila delovanje v Albaniji, kjer je povečala število tečajev italijanščine in priredila razne kulturne manifestacije. Poverjeni so ji bili tudi tečaji italijanščine na zasedenih grških otokih. Nacionalni svetnik Felicioni je podaril Duceju ilustrirano publikacijo o Dalmaciji. Duce je dal navodila za delovanje družbe v letu XX. in za proslavo tretjega dne Italijanov v tujini, ki bo 17. maja leta XX.

Potres na Portugalskem

Lizbona, 27. nov. s. O potresu, ki so ga zabeležili seizmografi tudi v portugalskih observatorijih, se je zvedelo nekaj podrobnosti. Močno so potresne sunke čutili v Oportu, Coimbri, v dolini Taga in v južnih predelih dežele, kjer je izbruhnila tudi panika med prebivalstvom. Seizmografski aparati v Lizboni so se pokvarili.

Hrvatsko notranje posojilo

Zagreb, 27. nov. s. Poglavnik je izdal odlok, s katerim pooblašča hrvatsko zakladnico, da razpiše notranje posojilo v znesku 3 milijard kun. Boni, ki bodo nominalni, smejo biti izdani za najvišji znesek 10 milijonov kun in najnižji 5000 kun. Državni zaklad bo določil višino obresti.

Požar v španskem poslaništvu v Pekingu

Peking, 27. nov. (Domei.) V poslopju španskega poslaništva v Pekingu je izbruhnil požar, ki je povzročil veliko škodo. Požar je nastal vsled malomarnosti nekega oskrbnika.

Hud mraz v Ameriki

New York, 27. nov. s. Vse Zedinjene države je zajel val izredno hudega mraza, ki ga občutijo posebno v osrednjih predelih. V državi Texas kaže termometer 25 stopinj pod ničlo. Povsod divjajo hudi snežni meteži.

Določbe za preureditev zasebnega zavarovanja

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi čl. 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbo z dne 14. junija 1941-XIX št. 43, glede na uredbo ministrskega sveta bivše jugoslovanske države z dne 25. februarja 1937., M. s. št. 115 in na poznejše dopolnilne določbe ter smatrajoč za potrebno, preurediti zasebno zavarovanje v Ljubljanski pokrajini glede na nove potrebe in na spremenjeni gospodarski položaj pokrajine, **odreja:**

Člen 1. Do nove odredbe so zavarovalni posli v Ljubljanski pokrajini pridržani italijanskim družbam, ki so na dan 6. aprila 1941-XIX že poslovale v tej pokrajini, in to za panoge zavarovanja, za katere so dobile od bivših oblastev bivše kraljevine Jugoslavije dovolitev.

Glede na svoje svojstvo poldržavnega zavoda se sme poleg tega baviti z življenjskim zavarovanjem zavod »Istituto Nazionale delle Assicurazioni«.

Člen 2 Italijanskim družbam iz prednjega člena so v smislu 1. člena prienačene bivše jugoslovanske družbe, ki imajo svoj sedež v Ljubljanski pokrajini.

Člen 3. Druge bivše jugoslovanske družbe in inozemske družbe in bivše jugoslovanske podružnice inozemskih družb morajo prenehati poslovati v roku in po pogojih, ki jih določi Visoki komisar radi varstva zavarovancev in drugih upravičencev po naslednjih načelih:

a) bivše jugoslovanske družbe, podružnice italijanskih družb, morajo prenesti svoje listnice na italijanske družbe, od katerih so izšle in ki so zato pooblaščene poslovati razen v panogah zavarovanja iz člena 1. tudi še v tistih panogah, za katere so imele dovolitev te podružnice;

b) bivšim jugoslovanskim podružnicam družb iz zavezniških ali prijateljskih držav se sme dovoliti, da prenesejo svoje listnice in svoja kritja na ustrezne italijanske podružnice tistih družb, iz katerih so izšle;

c) listnice in kritja družb iz sovražnih držav in njih bivših jugoslovanskih podružnic se dodelijo po pogojih, ki jih določi za vsako izmed njih Visoki komisar, družbam iz člena 1. te naredbe.

Člen 4. Kadar bi to po posebnih razmerah v zvezi z višjimi državnimi ali pokrajinskimi koristmi kazalo, sme odrediti Visoki komisar preustroj, spojitev ali likvidacijo družb, upravičenih za poslovanje v pokrajini, ali pa prenos in združitev njih listnic, kakor tudi razrešiti njih organe in poveriti njih upravo, tudi izredno upravo, posebnemu komisarju.

Člen 5. Prošnje za dovolitev iz črke b) člena 3. se morajo predložiti uradu za nadzorovanje zasebnega zavarovanja pri Visokem komisariatu v petnajstih dneh od dne, ko stopi ta naredba v veljavo.

Prošnje morajo navajati podatke in se jim morajo priložiti listine v izvirnem jeziku in italijanskem prevodu, kj jih predpisuje pravilnik, odobren z odločbo ministra bivše kraljevine Jugoslavije za trgovino in industrijo z dne 10. junija 1938.

Ne da bi se spremenil rok za vložitev prošnje, se sme dovoliti na obrazloženo prošnjo in iz utemeljenih razlogov daljši rok za predložitev listin iz prednjega odstavka.

Čl. 6 Če bi se prošnja iz črke b) člena 3. ne vložila v predpisanem roku ali če je bila zavrnjena, se presenesejo listnice s kritjem vred na družbe iz člena 1. te naredbe.

Družbam iz člena 1. so pridržane tudi listnice tistih družb, ki so bile upravičene baviti se z zavarovalnimi posli v Ljubljanski pokrajini, a sklenejo prostovoljno to opustiti ali likvidirajo prostovoljno ali prisilno.

V takih primerih dodeli listnice Visoki komisar po zaslišanju odbora iz poznejšega člena 8.

Člen 7. Posle, ki so spadali doslej v pristojnost ministrstva za trgovino in industrijo bivše kraljevine Jugoslavije, opravlja Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino, pri katerem se v ta namen ustanovi urad za nadzorovanje zasebnega zavarovanja.

Urad sme o vsakem času zahtevati od družb in agencij, ki se bavijo z zavarovalnimi posli v Ljubljanski pokrajini, podatke in listine in opraviti pri njih preglede ter ovedbe.

Drugim organom in uradom Visokega komisarja pa ostane pristojnost za posle, za katere so bili prej pristojni banovinski organi in uradi.

Člen 8. Posli iz pristojnosti zavarovalnega sveta pri ministrstvu za trgovino in industrijo bivše kraljevine Jugoslavije, se dodeljujejo odboru, sestavljenemu iz odposlanca Visokega komisarja kot predsednika, iz predsednika Zveze bančnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine kot podpredsednika in ne več ko desetih članov in petih namestnikov, imenovanih od Visokega komisarja za tri leta izmed predstavnikov zavarovalnih družb, poslujočih v Ljubljanski pokrajini in izvedencev v zavarovalni stroki.

Odboru je v pomoč tajnik, ki ga tudi imenuje Visoki komisar.

Člen 9. V veljavi ostanejo premijski zneski in prispevki iz §§ 11. in 15. uredbe ministrskega sveta bivše jugoslovanske države z dne 25. februarja 1937., M. s. št. 115, katerih namemba se določi pozneje.

Člen 10. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 24. novembra 1941-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Gospodarstvo

Ukrepi proti nelegalni trgovini in kršitvi predpisov o oskrbi prebivalstva

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na obrtni zakon z dne 6. novembra leta 1931 in na podlagi ukazov z dne 3. maja 1941-XIX, smatrajoč za potrebno urediti trgovsko prodajanje občinstvu po zaslišanju Zbornice za trgovino in industrijo izdal naredbo, ki določa naslednje:

Za trgovsko prodajanje blaga občinstvu na debelo ali na drobno, tudi v obliki potujoče obrti, **je potrebna posebna dovolitev v smislu § 60 in naslednjih paragrafov obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931. Dovolitve izdaja Visoki komisar po lastnem neprizivnem preudarku,** upoštevajoč krajevne potrebe. Ustanovam in osebam, ki ob času, ko stopi ta naredba v veljavo, izvršujejo trgovsko prodajanje kakršnekoli vrste blaga, se brez formalnosti dovoljuje nadaljevanje obrti, kolikor ni po nasprotnih določbah za posamezne vrste trgovine potrebna posebna pooblastitev Visokega komisarja.

Dovolitev za prodajanje blaga občinstvu se lahko odvzame: a) če bi trgovec ali njegov odgovorni poslovodja odtegoval trgu za prodajo namenjeno blago, ali ga uničil; b) če bi prodajal tako blago po višjih cenah, nego so obsežene v maksimalnih cenikih ali kakorkoli dovoljene po pristojnih oblastvih; č) ne glede na časovni razstoj med prekrški, če je bil trgovec dvakrat zapored kaznovan zaradi kršenja naredb o živilih in oskrbovanju vobče. Gornje določbe se uporabljajo tudi proti ustanovam in osebam, ki že izvršujejo trgovsko prodajanje kakršnekoli vrste blaga in se jim brez formalnosti dovoljuje nadaljevanje obrti.

Za vsakršen preustroj, razširjenje ali prenos sedeža in prenos lastništva po pogodbi med živimi za že obstoječe trgovinske obrate ali za obrate, ki bodo dovoljeni na podlagi te naredbe, je potrebna dovolitev Visokega komisarja.

Ta naredba je objavljena v »Službenem listu« 26. novembra in je ta dan stopila v veljavo.

Najvišje cene za svinjsko meso

Glede na svoji naredbi z dne 9 maja 1941-XIX o predpisih glede cen blaga in storitev in 14. oktobra 1941-XIX o predpisih za klanje prašičev ter smatrajoč za potrebno, da se določijo maksimalne prodajne cene svinjskemu mesu, črnim in belim krvavicam, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo:

Prodajna cena za svinjino domačega izvora se v prodaji na drobno določa takole: **zadnji deli** (hrbet in stegno) **21 lir za kg, prednji deli** (plečе, rebra, vratovina in trebušnina) **18 lir; jetra, jezik 15 lir; pljuča, srce, vranica, ledvice 10 lir; glava in noge 10 lir, črne krvavice 8 lir, bele krvavice 10 lir** za kilogram. Za meso brez kosti se cena ne sme zvišati za več ko 25%. Priklada kosti ne sme presegati 20% teže celotnega nakupa.

Ta cenik velja na ozemlju mesta Ljubljane brezpogojno. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene, vsako zvišanje pa mora odobriti Visoki komisar. Kršitelji te naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941.

Naredba je objavljena v »Službenem listu« 26. novembra in je ta dan stopila v veljavo.

Nadaljnja pojasnila k racionirani prodaji oblačilnih predmetov

K navodilom za racionirano prodajo tekstilnih izdelkov oblačilnih predmetov in obutve je Visoki komisarijat z okrožnico od 22. t. m. izdal še nekaj dodatnih pojasnil.

Prodaja krzna. Lisičje, zajčje in druge kože pri prodaji niso podvržene izkaznicam, vendar je trgovina s temi kožami dopustna le med proizvajalci, trgovci in konfekcionisti. Zato ostaja nadalje v veljavi prepoved prodaje teh kož občinstvu. Izdelani kožuhovinasti mufi niso vezani na izkaznice in se lahko svobodno prodajajo. Za otroke do 4 let je prodaja kožuhov prosta, če so kožuhi konfekcionirani in iz domačih kož. Za konfekcijo z opremo iz domačih kož se zahtevajo samo točke, ki odpadejo na konfekcijo.

Uniforme oficirjev in podoficirjev. Oficirji in podoficirji lahko v primeru premestitve v operativne oddelke dobijo od Trgovinsko-industrijske zbornice ali od okrajnih glavarstev nabavne bone za potrebne opremne predmete, n. pr. obutev, ki tvori del pohodne uniforme, ali obutev za letalce ali gumijaste škornje. Da stranka dobi omenjeni nabavni bon, mora predložiti zbornici ali okrajnemu glavarstvu odhodno povelje.

Podložki in kanafas za ovratnike na oblačilih, velblodja dlaka in žima za nadevanje se smatrajo kot predmeti, ki niso vezani na odrezke osebnih izkaznic.

Obutev. Kot obutev za otroke pod 12 meseci se smatra obutev do najvišje mere 13 cm. Glede na določbo čl. 17 navodil po naredbi št. 144 glede športnih predmetov, za katere sme zbornica izdajati nakupne bone na podlagi prošenj, ki jo overi pokrajinska športna organizacija, pojasnjuje sedaj Visoki komisarijat, da veljajo določbe glede športnih predmetov za ono obutev, ki je namenjena športnemu udejstvovanju (planinstvu, nogometu, teku, kolesarstvu, sablianju, hokeju, smučarstvu in boksanju. Za copate z gumijastimi podplati je zahtevati ono število odrezkov, kakor so določeni v seznamu točk za obutev pod točko 4.

Domači jopiči so enakovredni nočni pižami in je zanje vzeti 20 točk, kakor je to navedeno v tabeli A I pod 16.

Z vezenimi tkaninami, v katerih prevladuje vezenine, je treba postopati kakor s čipkami in vezeninami in je njih prodaja prosta.

*

= **Velikost obutve in točke.** Iz Rima poročajo, da je bila pri ministrstvu za korporacije seja, na kateri so bila pojasnjena razna vprašanja v zvezi s prodajo oblačilnih predmetov na izkaznice. Predvsem je bilo razčiščeno vprašanje velikosti čevljev za otroke, za dečke in deklice ter za odrasle. Za otroke od enega do izpolnjenih štirih let se računajo čevlji do št. 28, za dečke od 5. do 14. leta se računajo čevlji do številke 39, za deklice pa do številke 35. Če se izkaže da je potrebna v posameznih primerih večja številka, lahko trgovec proda tudi čevlje z večjo številko na odrezke za otroke, odnosno za dečke in deklice, toda kupec mora dati prodajalcu tozadevno izjavo.

Francoske izgube kapitala

Pred zadnjo svetovno vojno je bil poleg Londana Pariz glavno tržišče za plasiranje inozemskih posojil. Vrhu tega je Francija pred svetovno vojno investirala znaten kapital v inozemska industrijska in druga podjetja. Pariz pa je bil najvažnejši trg za ruske obligacije in za posojila Španije, Portugalske, Egipta, Turčije in Balkanskih držav. V ruska posojila je Francija pred zadnjo svetovno vojno investirala ogromno vsoto 25 milijard zlatih frankov, ki je bila v celoti izgubljena. Švedski list »Svenska Dagbladet« ceni, da je po zadnji svetovni vojni Francija izgubila polovico svojih dolgoročnih investicij kapitala v inozemstvu. Po svetovni vojni se je Francija znova udeležila pri emisijah posojil za razne evropske države. Vrhu tega so bile s francoskim kapitalom ustanovljena številna nova bančna in druga podjetja v inozemstvu. Ta podjetja so po lanskem vojaškem zlomu postopno prešla v tuje roke. Švedski list v tej zvezi predvsem omenja investicije francoskega kapitala v Jugoslaviji, zlasti Francosko družbo Borskih rudnikov, ki spada med največje producente bakra v Evropi (to podjetje je prešlo v nemške roke), in udeležbo v rudarski in cementni industriji. Tudi v Rumuniji je Francija imela znatne kapitalne interese pri bankah in zavarovalnicah, v železarski, cementni industriji in tekstilni industriji in zlasti v petrolejski industriji. Vse te udeležbe v Rumuniji so predstavljale eno šestino celotnih inozemskih investij Francije.

Manjše so bile francoske investicije v Bolgariji, Grčiji in Madžarski. V srednji Evropi je bil udeležen predvsem oboroževalni koncern Schneider-Creuzot, ki je svojo udeležbo združil v finančni družbi Union Européenne Industrielle et Financière. Ta finančna družba je upravljala zlasti francosko udeležbo v oboroževalni industriji v bivši Češkoslovaški (Škoda) in v bivši Poljski. Še pred zasedbo Češko-Moravske je omenjeni koncern prodal svojo udeležbo pri češkoslovaških podjetjih nemškim interesentom, odnosno zavodu Deutsche Bank. Na letošnjem občnem zboru te finančne družbe je bilo sporočeno, da je ta družba odprodala vse preostale kapitalne interese in investicije v Evropi, zlasti v vzhodni Evropi, in sicer prav tako interesentom pod vodstvom zavoda Deutsche Bank. Ta finančna družba je likvidirala tudi svojo udeležbo pri Obči madžarski kreditni banki in pri luksemburških rudarskih družbah. Zaradi odprodaje omenjenih inozemskih udeležb ima ta finančna družba sedaj razpoložljiv kapital 350 milijonov frankov, ki bo porabljen za ustanovitev in razširjenje raznih podjetij koncerna Schneider-Creuzot v Franciji sami. Iz teh sredstev je družba Union Européenne kupila tudi znaten del delnic velike francoske avtomobilske tvornice Citroen, medtem ko so oboroževalni obrati Schneiderjevega koncerna že leta 1939 prešli v novo ustanovljeno francosko poldržavno družbo.

Gospodarske vesti

= **Razrešitev predsednika in članov Začasne uprave razlaščenih gozdov.** Glede na zakon o likvidaciji agrarne reforme na veleposesti z dne 19. junija 1931 in smatrajoč za umestno, da se uprava razlaščenih gozdov preuredi skladno z dejanskim stanjem, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odločil naslednje: Predsednik in člani začasne državne uprave razlaščenih gozdov v Ljubljani se razrešijo njih funkcij in se upravi imenuje za komisarja centurijon inž. Giuseppe Pepe, poveljnik ljubljanske kohorte državne gozdne milice, ki bo opravljal svojo službo v skladu s smernicami in navodili Visokega komisarja.

= **Iz trgovinskega registra.** Vpisali sta se nastopni tvrdki: M. **Bolaffio**, trgovina z vinom, žganjem in drugimi opojnimi pijačami na debelo, lastnica Mara Pressl, Ljubljana, Gosposvetska 13; **Pinter & Lenard**, trgovina z železnino, Ljubljana (družbenika Antonija Pinter in Rado Lenard, oba trgovca v Ljubljani). — Pri tvrdki **Celuloza**, družbi z o. z., Videm pri Krškem, s sedežem v Ljubljani je vpisana poslovodkinja Hilda Ehrlich roj. Bonač, soproga industrijca v Mariboru (poslovodji Ernest Ehrlich in Hilda Ehrlich zastopata tvrdko in podpisujeta za njo samostojno). — Pri tvrdki **Kastelic in drug**, trgovini s papirjem na debelo je izbrisana prokura podeljena Herti Schrautzer.

= **Iz Zadružnega registra.** Vpisala se je Kmetijska blagovna zadruga z o. j. v Kočevju. — Pri Gospodarski zadrugi, nabavni in prodajni zadrugi v Ljubljani, z z. o. j., je izbrisan član upravnega odbora inž. Lambert Muri, vpisan pa član upravnega odbora dr. Branko Jan v Ljubljani.

= **Mestna hranilnica v Novem mestu** objavlja bilanco za leto 1940, iz katere je razvidno, da so znašale ob koncu lanskega leta hranilne vloge na knjižice in tekoči račun 21.1 milijona din, pupilne vloge 0.6 milijona din, tekoči računi pa 1.9 milijona din. Splošni rezervni sklad znaša 868.000 din, sklad za kritje izgub pri vrednostnih papirjih pa 664.000 din. Blagajniška sredstva hranilnice so izkazana v višini 2.2 milijona din. Takoj razpoložljiva sredstva pri denarnih zavodih znašajo 2.1 milijona din, plačljiva v treh mesecih 5.0 milijona din in pri PAB 1.4 milijona din, nadalje znašajo vrednostni papirji 2.7 milijona din, posojila občini 3.5 milijona, menice 0.4 milijona din, posojila na tekoči račun 7.9 milijona din, hipotekarna posojila 0.5 milijona din in nepremičnine 0.7 milijona din. Iz presežka dohodkov nad izdatki je hranilnica uporabila 207.000 din za odpise pri terjatvah in 56.000 din za odpise na račun razlike kmečkih terjatev.

V čast dr. Metodu Dolencu

Žalno zborovanje društva „Pravnik“ za svojim dolgoletnim predsednikom in neumornim delavcem

Ljubljana, 27. novembra.

Slovesno in dostojanstveno so naši pravniki včeraj počastili spomin enega od vrhov slovenske pravne znanosti, univerzitetnega profesorja in akademika dr Metoda Dolenca. Društvo »Pravnik«, ki mu je bil pokojnik dolgoleten predsednik in častni član, je povabilo v mestno posvetovalnico svoje člane, pokojnikove spoštovalce in celokupno pravniško družino, da še enkrat obude spomin na svojega nepozabnega voditelja. Dvorana je bila slavnostno razsvetljena in okrašena z zelenjem. Na čelni steni za predsedniško mizo je visela umetniško izdelana slika pokojnika, delo akademskega slikarja Antona Gojmira Kosa. Pravniški zbor, ki se ga je zbralo toliko, da je bila dvorana polna, je izpričal velik pomen dela dr. Metoda Dolenca za slovensko pravno znanost. K počastitvi je prišla tudi pokojnikova hčerka Marija.

Žalni zbor je otvoril v imenu društva »Pravnika« prof. dr. Rudolf Sajovic. Zahvalil se je navzočnim za številen obisk in naglasil pokojnikovo delo, ki mu mora biti zanj društvo večno hvaležno. 20 let aktivnega udejstvovanja v društvu in skoraj 10 let predsednikovanja pa pokojnikova vsesplošna delavnost v polni meri zaslužijo, da se ga spomnimo z današnjo komemoracijo.

O pokojnikovem znanstvenem delu je najprej spregovoril univ. prof. dr. Janko Polec. V zgoščenih besedah je označil pionirsko delo dr. Dolenca v slovenski pravni zgodovini. Pokojnik je bil med našimi pravniki izreden pojav. Ni bil samo izredno marljiv, ampak tudi genialen. V dobi njegovega znanstvenega udejstvovanja je napisal presenetljivo dolgo vrsto znanstvenih razprav, monografij, učbenikov in poljudnih člankov. Pisal je hitro in v lahko umljivem slogu. Stresal je tako rekoč iz rokava, kar mu je omogočila njegova velika razgledanost po pravni literaturi in praktičnost v življenju. Tudi kot predavatelj je bil prof. Dolenc visoko cenjen. Svoja izvajanja je prof. dr. Polec končal z ugotovitvijo, da bo slovenski narod dr. Dolencu za njegovo delo na pravnem področju vedno hvaležen in da mu bo med znanstveniki določeno eno prvih mest.

Delo in prizadevanja dr. Metoda Dolenca na kazenskopravnem področju je orisal prof. dr. Munda. Pokojnik je vedno zastopal splošna načela etike, človečanstva in stroge pravičnosti. Ekstremna naziranja v njem niso imela zagovornika, ker je vedno mislil tudi na praktično življenje. Značajnost in vestnost mu nista dovolili, da bi se, preden je kaj predlagal, sam ne prepričal o umestnosti in koristnosti svojega predloga. Posebno pozornost je posvetil tiskovnemu pravu, ker se je zavedal velikega pomena časopisja v javnem življenju. V našo kazensko zakonodajo je položil mnogo truda. Sodeloval je v zakonodajnih odborih in s svojo vplivno besedo vedno uveljavil svoje nazore.

V imenu mlajših pravnikov, pokojnikovih učencev, je spregovoril dr. Lev Svetek. Označil je dr. Dolenca kot skrbnega, toda strogega vzgojitelja. Vendar je v neredkih primerih pokojnik pokazal svoje zlato srce, če je videl dobro voljo in osnovno pravno znanje. Mladi pravniki so pokojniku posebno hvaležni za njegove učbenike, ki so jim v veliki meri olajšali študij. Mladi pravniški rod bo zato ohranil dr. Dolenca v nepozabnem spominu.

Državni tožilec Branko Goslar je nato v imenu društva »Pravnika« v daljših izvajanjih orisal delo in značaj pokojnika. Pesnikove besede: Umrl je mož! — Ne, ni umrl! Oči le časne je zaprl, je za uvod poklonil manom prof. Dolenca. Potem pa je v glavnih potezah nadaljeval: Temne sile so nam iztrgale vodnika, samoraslega slovenskega moža, ki je v slovenskem pravoznanstvu tako mnogo pomenil. Še dolgo dobo bomo občudovali vse tisto, kar je v teku svojega izredno plodnega življenja ustvaril, a žal pogrešali realizacije novih zasnov in ustvaritve novih del, ki bi še vedno znova in znova prihajala izpod njegovega neumornega peresa. Pokojni dr. Dolenc je bil mož peresa in dejanja. Dejanja na znanstvenem in družabnem področju. Kar je poklonilo slovenski pravni vedi njegovo vešče pero, je že prešlo v zakladnico slovenskega duha. S pokojnikom pa smo izgubili poleg znanstvenika tudi človeka in družabnika. Od leta 1920 se je stalno zanimal za društveno delovanje. Ko pa je bil leta 1932 izvoljen za predsednika, je bilo odtlej njegovo življenje prepleteno s prizadevanjem za napredek »Pravnika« in njegovega glasila. Veliko vlogo v pravniških krogih je imel veliki pokojnik tudi družabno. Spomnimo se le vsakoletnih izletov našega društva v zeleno prirodo, ko smo mnoge naše kraje obiskali pod vedrim vodstvom njegovega neugnanega smeha in dovtipa. Tu se je vsega odkril. Bil je dober človek v najplemenitejšem smislu besede. Za vsakega je našel toplo, prijazno besedo, nas vse pa je tisti njegov nedosegljivi humor vedno užigal in strnjeval v neločljivo bratsko enoto. Izgubili smo živ ideal, ideal toplega, blagega človeka, ki ni živel zase, marveč za vedo svojega ljudstva, kot človek pa še posebno za vse nas, ki smo imeli srečo priti z njim v stike in v njegov plemeniti krog.

Mož, ki je izšel iz kriminalistike, ki je toliko dolgih let posvetil kriminalistični stroki, ni izgubil niti trohice svojega optimističnega pogleda na družbo in človeka. To prečudno dejstvo si je mogoče tolmačiti le z njegovo splošno vero v človeka in v človekovo visoko poslanstvo na zemlji. Delo in dobrota, to je bilo geslo velikega pokojnika, ki ga je vodilo vse njegovo življenje in ki nikoli ni klonilo pred tegobami realnega življenja in dejanske družbe.

Še neke lastnosti ne smemo pozabiti pri dr. Dolencu: ljubezen do izletništva in planinstva. Ni bilo prostega časa, da bi s svojo družbo ne krenil na slovenske hribe in gore in od tod občudoval lepoto naše zemlje. Ne motim se nemara, da niso tod kalile plemenite cvetke, ki so okrasile dušo in obraz tega izrednega moža. Ljubil je nas vse, našo znanost, naše društvo, našo družbo, ker je vse objemajočo ljubezen črpal na naših gorah.

Za zaključek svojega spominskega govora je g. Branko Goslar dejal: Vemo, kaj nam odgovarja in kaj nam pravi, morda prav sedaj v tem trenutku, iz svojega mirnega, večnega sna. Zapustil sem vam svoje življenje, svoje delo, svoj vzgled, svoj lik. Bodite vsi, kakor sem skušal biti sam v svojem življenju: prizadevni za vse lepo in plemenito, povsod in vselej pa vedri, dobri, človekoljubni in pravicoljubni, kajti vsi smo večna bratska družina, namenjena iz večnosti v večnost.

Na poziv prof. dr. Rudolfa Sajovica je ves žalni zbor vstal in z enominutnim molkom počastil spomin prof. dr. Metoda Dolenca. Navzočnih so se globoko zajeta izvajanja govornikov močno dojmila. V resni tišini so zapuščali kraj pietetne počastive z mislijo na velikega pokojnika.

Darilo Trsta Ljubljani

Kakor smo že poročali, je župan mesta Trsta dr. Ruzzier kot gost našega mesta izročil Ljubljani tudi darilo mesta Trsta, ki ne predstavlja samo spomina na prisrčnost obiska, temveč je tudi dragocen umotvor italijanskega kiparstva. Bronasti doprsni kip predstavlja genija herojske velikosti in z vso sugestivnostjo izraža Hrabrost, Silo, Krepkost in sploh Veljavnost

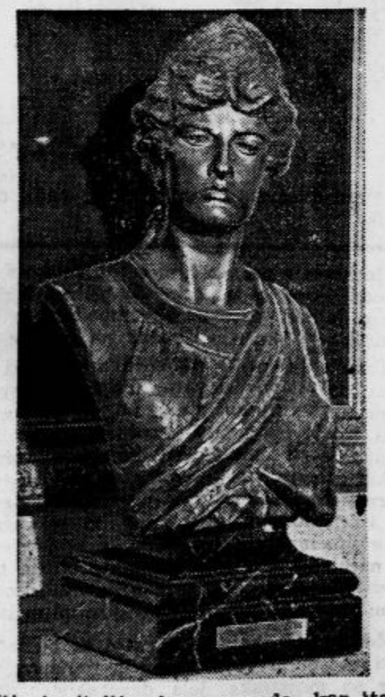

Italije in italijanskega naroda, kar italijansko ime kipa »Il valore italiano« popolnoma izraža kratko besedo. Velika umetnina slovi v strokovnih krogih za eno najpopolnejših del slavnega italijanskega kiparja Odoarda Tabacchija, ki spada med največje italijanske mojstre kiparstva minulega stoletja ne samo v Italiji, temveč po vsem svetu.

Mojster Odoardo Tabacchi je bil rojen v Valganni 20. decembra 1831. ter je umrl v Milanu 23 marca 1905. v časti in slavi. Bil je naslednik Vincenza Vele kot profesor kiparstva na Kr. Akademiji Albertina v Turinu, kjer se je proslavil s poukom kiparstva do l. 1868 ter v tem času vzgojil znamenite italijanske kiparje Bistolfija Calandro, Canonico, Carminatija, Rubinija, Alloatija, Contrattija in druge mojstre, ki s svojimi umotvori množe slavo italijanske kulture.

Med deli mojstra Odoarda Tabacchija omenjamo samo Cavourjev spomenik v Milanu, spomenik srednjeveškega filozofa Arnalda iz Brescije v njegovem rojstnem mestu, spomenika heroju Garibaldiju v Turinu in Rosariu S. F., nesmrtnega kralja Viktorja Emanuela II. v Padovi, kralja Umberta I. v Asti, spomenik politika Pietra Paleocapa, ministra Cavourjeve vlade in beneške vlade l. 1848., v Benetkah, spomenik padlim na Frejusu v Turinu, spomenik pesniku Leopardiju v Recanatiju i. dr. Poleg njegovega umotvora, ki ga sedaj lahko občudujemo v Ljubljani, pa posebno slove še kipi: »Potapljalka«, »Nič - Nič!«. »Super Babilonis«, podoba pesnika Uga Foscola na Dunaju ter tudi na Dunaju kip kamenjane aleksandrinske modrice, učenjakinje matematike in lepotice Hipatije, nadalje veliki oltar katedrale v Epernayu na Francoskem, predvsem pa tudi mnogo krasotnih nagrobnikov po glavnih italijanskih in tujih pokopališčih. Zaslužnega umetnika je Italija odlikovala z visokimi redovi Italijanska krona in z redom sv. Mavricija in Lazarja, Francija mu je podelila viteštvo Legije časti, Nemčija pa red Železne krone.

Z darilom tržaškega mesta je glavno mesto našega naroda pridobilo umetnino, ki na najdostojnejši način predstavlja višino italijanskega kiparstva ter likovne umetnosti in sploh kulture Italije.

Kinematografska delavnost GILL-a

Že iz nekaterih časniških poročil se je dalo posneti, da je bila kinematografska delavnost Italijanske Liktorske Mladine v zadnjem času zelo živahna. Ker GILL še nima lastne aparature, se je sporazumel z večjimi kinematografi našega mesta glede rednega izvrševanja svojega programa. Na ta način so bili skoraj vsi otroci osnovnih in meščanskih šol Ljubljane in vsi mladeniči nižjih razredov srednjih šol deležni blagodati tega vzgojnega in kulturnega sredstva, ko dopolnjuje delo šole ter mladim ljudem predočuje živo resničnost sedanjega trenutka. Ta delavnost, ki se bo še mnogo bolj razvila v nastajajoči organizaciji, se je začela z dokumentarnimi slikami o delu GILLa in z aktualnimi kinematografskimi slikami. K filmom tega značaja bodo kasneje prišle žive barvane slike, dalje poročila v slikah o sportu in o kulturi, tako da bo kinematografski program GILLa postajal vedno popolnejši in privlačnejši. Zvočni štirinajstdnevnik o delavnosti GILLa bo takisto dokumentaričen donesek k razvoju tujih mladinskih organizacij.

Ko bo GILL imel na razpolago lastne kinematografske dvorane, za kar se že prizadeva, se bodo predvajali tudi dramski in pustolovski filmi.

Ker pa se zaradi razdalje od središča vse osnovne in mešane šole ljubljanske pokrajine niso mogle udeleževati teh prireditev, je Zvezno Poveljstvo odredilo, da filmi krožijo tudi po teh šolah ter je preskrbelo, da se uredi premična zvočna aparatura. Prva izmed teh prireditev je bila v telovadnici osnovne šole na Vodovodni cesti, kjer je bilo pretekle dni kar pet zaporednih predstav za VI. osnovno mešano šolo, za dve meščanski mešani šoli, moški in žensko, in za nižje razrede obeh moških gimnazij za Bežigradom. Mladež, ki je prisostvovala tem predstavam neprekinjeno od jutra do večera, je pokazala živahno zanimanje za predstave, zlasti ker so se mnogi prvič približali napravi zvočnega filma.

Otroci so si od blizu lahko pazljivo ogledali vse faze prikazovanja filma, kar je v njih vzbudilo še večjo radoznalost.

V bližnjih dneh bodo prireditve s premično aparaturo ponovljene v šoli na Viču, dočim bo Zvezno Poveljstvo GILLa ukrenilo vse potrebno, da bo ugodilo tudi drugim šolam v predmestju.

Ti prvi začetki kinematografske delavnosti GILLa v Ljubljani dajejo naslednjo sliko: v teku petnajstih dni je bilo 12 predstav, ki jim je prisostvovalo v celem približno 8000 otrok.

Zvezno Poveljstvo GILLa tudi pripravlja načrt za delovanje v pokrajini tako, da bo tudi mladeži oddaljenih občin dana možnost prisostvovati predstavam.

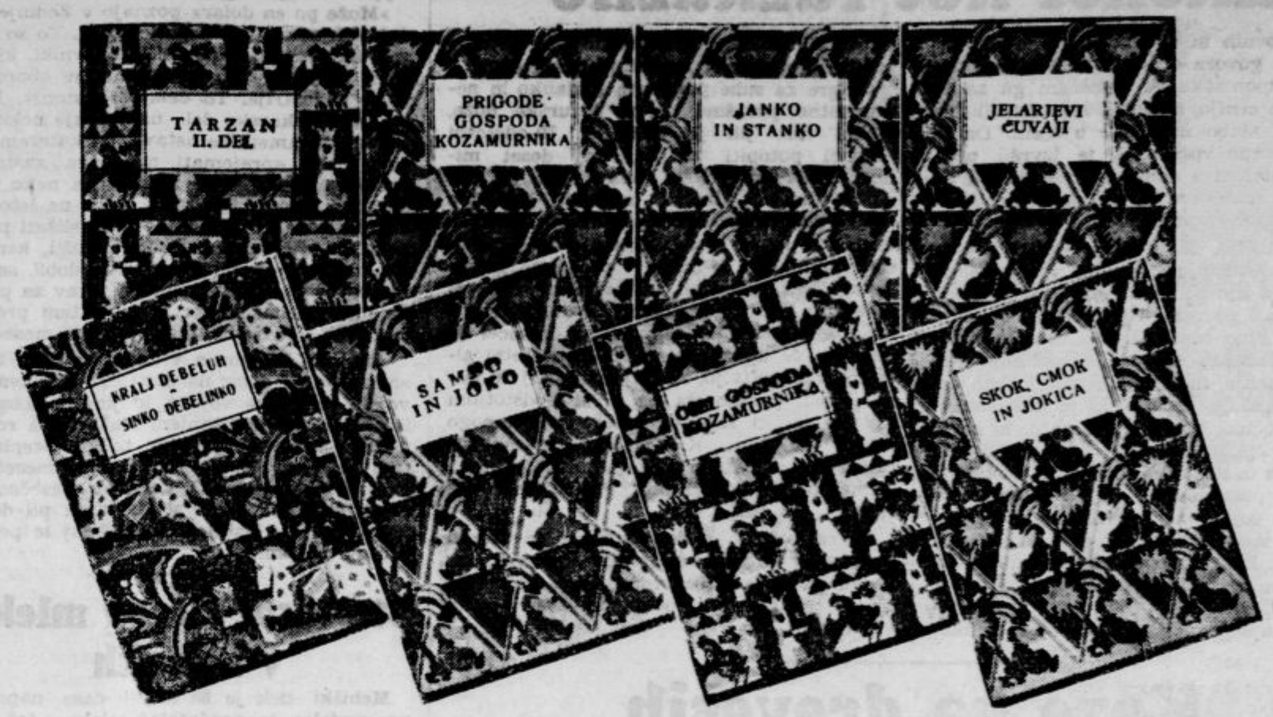

Sv. Miklavžu bo odleglo,

ko bo iz našega današnjega sporočila izvedel, da priljubljena zaloga »Jutrovih« mladinskih knjig še ni pošla in da velja vsaka knjižica, lepo vezana in bogato ilustrirana, samo 4.— lire. Naše mladinske knjige so tako znane, da je nepotrebno vsako priporočilo. To in pa skrajno nizka cena jih zlasti v današnjih časih usposabljata za najbolj primerno in dobrodošlo darilo. Da olajšamo sv. Miklažu in staršem naročanje teh prekrasnih knjižic, smo današnji številka »Jutra« priložili položnice vsem naročnikom v Ljubljanski pokrajini razen onim v Ljubljani in Novem mestu.

Na zalogi imamo še naslednje vezane in ilustrirane knjige:

Janko in Stanko,
Skok, Cmok in Jokica,
Prigode g. Kozamurnika,
Sambo in Joko,
Kralj Debeluh,
Osel g. Kozamurnika,
Vrtismrček in Šilonoska,
Tarzan (II. del),
Jelarjevi čuvaji

Knjige lahko kupite v LJUBLJANI pri upravi JUTRA, Puccinijeva ul. 5 (Narodna tiskarna) in v NOVEM MESTU pri tamkajšnji podružnici JUTRA. — V ostalih krajih LJUBLJANSKE POKRAJINE lahko knjige naročite tako, da izpolnite današnji številki JUTRA priložene položnice in na njih HRBTNI strani prečrtate one knjige, ki jih ne želite. Pošljite nam tolikokrat po 4.— lire, kolikor knjig hočete imeti.

Naročite knjige čim prej, da jih dobite pravočasno! Če sami ne boste naročili, dajte položnico kakemu znancu in ga opozorite na našo krasno zbirko mladinskih knjig.

V starih pokrajinah Italije dobite knjige pri vseh časopisnih razpečevalnicah tvdrke PAROVEL.

Deveti seznam kočevskih izselnikov

Pobotni urad za dolgove in terjatve je v »Službenem listu« 22. t. m. objavil IX. seznam naslednjih 224 oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo (v oklepajih leto starosti in kraj rojstva):

Občina Kočevje-okolica

Gornje ložine: Kren Adolf (43), Lena roj. Jaklitsch (38), Arnold (14), Eleonora (13).

Občina Kočevska Reka

Kočevska Reka: Hutter Jurij (62, Gor. Briga).

Inlauf: **Schager** Ivan (56), Alojzija roj. Schneider (50), Josip (15), Frida (13).

Gorenja Briga: **Zimpritsch** Anton (68, Novi kot), Marija roj. Maurin (62); **Zimpritsch** Josip (31), Reza roj. Schager (23), Ernest (1); **Marintsch** Martin (53, Rajšol), Lena, roj. Petsche (41), Josip (19), Marija (14), Ivana (18); Ratschki por. **Schager** Lena (60); **Stefandl** Jurij (59), Ana roj. Schager (48), Ana (20), Zofija (15), Helena (11), Ivan (22); **Gladitsch** por. **Mallner** Magdalena (63), Viljem (26), Franc (25); **Jeschaunig** Franc (26); **Jeschaunig** Franc (62), Neža roj. Stampfl (54), Alojzij (13), Ivan (24), Neža (21); **Schager** Franc (34); Petsche por. **Jurman** Jera (72).

Breže: Lipovetz por. **Michelitsch** Lena (61, Presig); Schager por. **Jurkowitsch** Marija (66, Gor. Briga), Maurovitsch por. **Weber** Lena (74, Jesenja vas); **Weber** Marija (64); Weber por. **Hutter** Jera (46), Marija (20); **Weber** Ana (44), Rozalija (40); **Michelitsch** Jakob (30), Neža roj. Tscherne (20), Albert (1 mes.); **Weber** Alojzij (34), Ana roj. Jurkovitsch (32), Ana (11), Marija (8); **Panter** Matija (21, Morava); **Weber** Ivan (65), Helena roj. Kotze (65), Josip (30); **Ostermann** Ivan (72), Marija roj. Eppich (69); **Stampfel** Marija (79); **Wittine** Ivan (54, Koč Reka), Magdalena roj. **Stampfel** (58), Ana (17), Rajnhold (15); **Knaus** Franc (30), Marija roj. Slinker (20), Jera (7 mes.), **Kaltschitsch** Josip (30, Sp. Vecenbah), Josipina roj. Debeljak (29), Alojzij (5), Leopoldina (4), Ana (4 mes.).

Ajbel: **Kraker** Emil (31, Zajčja vas), Frančiška roj. Zurl (28), Emil (6), Albert (2), Edvard (10 mes.); **Haas** Friderik (28, Zajčja vas), Ivana roj. Zdrawitsch (28).

Brezulje: **Loser** Matija (74, Dol. Briga), Elizabeta roj. Stampfl (82); **Loser** Matija (38), Marija roj. Poje (33), Alojzij (11), Ana (6); **Stampfel** Anton (41), Katarina roj. Osanitsch (36), Ana (11), Marija (9), Ivan (8), Rozalija (2).

Dolenja Briga: **Urbicher** Anton (75, Podgora), Helena roj. Osterman (71); Brischke por. **Loser** Uršula (72, Banja Loka); **Wolf** Franc (84, Podstene), Margareta roj. Osterman (75); **Urbicher** Anton (32), Ana roj. Schager (22), Ivan (1 mes.), Ivan (25); **Schager** Matija (61), Jera roj. Paulin (49), Karel (18), Franc (15), Josip (13), Ana (12), Josipina (8), Robert (5), Irma (3); **Bukowetz** Josip (48, Bosljiva Loka), Ana roj. **Loser** (40), Josip (16), Ivana (14), Ana (7), Rozalija (4); **Wolf** Jurij (43); **Wolf** Matija (36); **Wolf** Josip (45), Ana roj. Zurl (36), Josip (7), Ema (2); **Zurl** Ana (18, Eschpichel); **Ostermann** Pavel (76), Marija roj. **Mallner** (68); **Ostermann** Ivan (32), Frančiška roj. Keifesch (25), Marija (1); **Ratschki** Josip (51), Josipina roj. Wolf (42), Henrik (19), Zofija (17); **Schager** Filip (25); **Loser** Matija (38), Marija roj. Ratschki (37), Matija (16), Marija (12), Nevenka (10); **Loser** Neža (28); **Jonke** Peter (82, Verdreng); **Jonke** Ivan (33), Marija roj. Krisch (33), Frida (4), Albert (3), Josip (2), Alojzij (1); **Hütter** por. **Schager** Marija (48), Josip (18); **Osterman** Ivan (26), Rozalija roj. Osterman (18), Ana (4 mes.); **Osterman** Jakob (56), Marija roj. Schager (46), Anton (10), Marija (14), Ivan (26); **Ostermann** Friderik (25), Magdalena roj. Himelschpoch (20), Katarina (1); **Ostermann** Josip (23); **Gladitsch** Matija (58), Rezi roj. Käsel (54), Matija (20), Rezi (18), Ema (17), Josip (15), Irma (12), Peter (11); **Loser** Ivan (77), Marija roj. Jaklitsch (79); Lackner por. **Ostermann** Frančiška (55, Padova); **Loser** Alojzij (31), Rezi roj. Osterman (24), Traudi (2); **Hutter** Josip (84), Marija roj. Gladitsch (79); **Mallner** Alojzij (36), Julijana roj. Hutter (34), Erna (1); **Tscherne** Mihael (36) Matilda roj. Poje (stara 24 let), Ana (stara dve leti); **Tscherne** Mihael (45, Rajšol), Marija roj. Klaritsch (64); **Knsole** Mihael (52), Marija roj. Muchwitsch (45), Rezi (19), Ivan (15); **Offak** Anton (42), Marija roj. Gorsche (41), Ana (10), Anton (8), Marija (6), Viktor (3), Ema (2), Josip (1); **Knaus** Franc (67, Draga), Frančiška roj. Michelitsch (61), Josip (20); **Stampfel** Pavla (81); Bertusch por. Stampfel Marija (76).

Kunče: **Kinkopf** Josip (37), Josipina roj. Hoge (42), Frida (10), Emil (7), Albin (5), Konrad (3); **Verderber** Viljem (42, Mačja vas), Magdalena roj. König (40), Valter (7); **König** Franc (65), Frančiška roj. Wittreich (51), Ivan (19), Rudolf (16), Marija (14), Herman (10), Klara (8), Alojzij (21); **Mauser** Josipina (55, Vrtovec), Franc (24), Josipina (23); **Grill** Hilda (36, Vrtovec); König por. **Eppich** Josipina (33, Beli Kamen), Rihard (13), Friderik (11), Ervin (9).

Morebitni upniki navedenih oseb morajo do 6. decembra prijaviti svoje terjatve Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve, Ljubljana, Rimski trg.

Srečanje s Stanetom Kregarjem

Naneslo je, da sem bil po opravkih v zadnjem nadstropju velike palače sredi mesta. Čakam ob koncu hodnika. Levo pisarne, desno vrata zasebnega stanovanja. Neznanemu gospodu, ki je pravkar pozvonil na ta vrata, odpre v genialno zapacani delovni halji, s paleto in šopom čopičev v levici — akad. slikar.

»Ja človek božji, kaj pa ti tukaj? Pa menda nisi prevzel soboslikarskih del v temle stanovanju? Tako hudo pa vseeno še ni.«

»Tako hudo ravno ni, vendar se mi je moj šentviški atelje kar zameril. No, in tako imam zdaj potujoči atelje. Prosim! Takoj si lahko ogledaš, kje imam trenutno razpet štantek svoje umetnosti.«

In sva vstopila v stanovanje njegovega prijatelja. Moderna vogalna soba. Pohištvo, kakor vsa pohištva premožnih meščanskih domov in neizbežne in zato že malce dolgočasne orehovine, daje sobi tipično meščansko eleganco. Mala preproga na tleh in zastori ob treh velikih oknih dopolnjujejo že kar preveč skrbno ubranost prostora. In to ubranost nemilo rušijo tamle po mizi razmetane tube oljnatih barv, tule kopica na novo poslikanih platen, prislonjenih ob stene in omaro, tamle spet ne ravno čista skicirka na čistem vezenem prtičku. Skratka, pred menoj je »potujoči« atelje akad. slikarja Staneta Kregarja, ki je prav zdajle sedel k stojalu sredi sobe. Nadaljuje prekinjeno delo. Slika malo punčko Drago, ki mu pozira na stolčku ob oknu v temnozeleni oblekci, s tremi rdečimi jabolki v naročju in z nedolžnim otroškim smehljajem v ličkih. V opravičilo, da se je toliko zamotil z menoj, reče punčki, a vendar čutim, da velja tudi meni:

»Draga, že kar predolgo mi sediš, kaj? Gotovo si me že sita in si trudna. Je že tako, za umetnost je treba velikokrat vse mogoče potrpeti.«

Pritrdim mu z molkom. Čez čas napletem razgovor.

»Tu imaš same nove stvari. A starejša dela?«

»Par jih imam v Št. Vidu, štirinajst jih je pa ostalo v dalnjem Ptuju.«

»Škoda!«

»Prodaš kaj?«

»Vsake kvatre in še to po večini le kak portret po naročilih!«

»V teh le zadnjih delih postajaš vedno bolj nekakšen političen realist. Nenavadnost, fantastičnost form in prostora bledi na korist realnejšemu gledanju. Ta boj se zdi že kar končan. Zdaj si, kakor kaže, sredi zadnje borbe — borbe z barvo. Surrealistična, jetično bleda in kredasto mrzla barvna skala še vedno prevladuje. Vidim pa, da je pri posameznih slikah premagana že tudi ta barvna skala, ta zadnja senca tvojega nekoč popularnega in danes, hvala bogu, pokojnega surrealizma. Ali ni tako?«

»Samo približno je tako.«

»Da je le približno. Točno naj ugotove te reči poklicni kritiki, recimo »prijatelj« doktor!«

»Doktor? Ne govoriva o njem. Škoda najmanjšega časa zanj.«

»Kakor vidim, tudi velik format slik opuščaš. Tudi to se mi zdi beg s tvojih surrealistično brezmejnih platnenih planjav.«

»To pa ne drži. Velikega formata ne mislim opustiti. V človeku je vedno želja po njem. Veliki formati so nekakšni obračuni z vsem tistim drobnim delom na malih platnih, na katerih lažje in hitreje rešuješ različne slikarske probleme, ker malo platno lažje obvladaš.«

»Meni se pa zdi, da že sam divjajoči čas težko ustvarja velike formate, ki jim prija potrpežljivo in predvsem zamudno delo.«

»Čas sam seveda ni prikladen, saj je vsebina pravljice o naših dneh tudi za te reči dovolj realna: platno razprodano, barve razprodane!«

»Zdaj razstavljaš...«

»Da. Razstave so potrebne, ker manifestirajo našo umetniško potenco!«

»Tako je. Vendar sem mnenja, da mora biti umetnik in sploh intelektualec malega naroda vedno, tudi izven svojih specifičnih opravil, na razpolago delu in žrtvam.«

»Jaz pa pravim, vsak naj dela svoje. Če bom napravil čim več kvalitetnih umetnin, bom največ koristil. Saj je zdaj že samo to delo težavno. Vihravi čas me sicer samo pri rojstvu ideje, pri zametku umetnine moti, pri izvedbi zamisli, pri delu samem pa ne. Pri delu je pred menoj le svet slike, tako lep in miren, da le v njem lahko uresničujem svoja čustva in sanje. Prav zato se pri delu kaj rad ravnam po Arhimedu, ki je dejal nasilnim vojščakom: Ne dotikaj se mojih krogov!«

»Že, že! Toda ne pozabi, kakšen je bil odgovor vojščakovih!«

—r—

Alkohol kot razkužilo

V strokovnih in drugih listih je bilo že pogostoma govora o alkoholu kot razkuževalnem pripomočku. V splošnem ga za ta namen zelo cenijo, nekateri znanstveniki pa imajo spet slabo naziranje o njem. Da bi rešil to sporno vprašanje, je izvršil prof. Vittorio Puntoni z rimskega vseučilišča sistematske raziskave o baktericidni (bakterije ubijajoči) sposobnosti alkohola.

Mnogi mislijo, da dosežejo razkužitev že s tem, če pomočijo kos vate v alkohol in podrgnejo ž njo po predmetu, ki ga hočejo razkužiti, ali po rani. Uporaba injekcijskih igel se je silno razširila tudi med ljudi, ki jih v medicinskih zadevah ne odlikuje baš posebno znanje, in ti ljudje mislijo isto tako, da zadostuje, če iglo, ki je niso sterilizirali z vročino, podrgnejo z vato, ki so jo pomočili v špirit. Posledica tega so pogosto dolgotrajna in nadležna vnetja, ki postanejo lahko tudi prav nevarna, a jih neuki ljudje pripisujejo injiciranemu lečilu, ne pa pogrešnemu steriliziranju, ki je pravi krivec. Bolezenska kal, ki povzroča takšna vnetja, je večinoma stafilokok. Profesor Puntoni je baš v zvezi s to klico, ki je med vsemi nevarnimi najodpornejša, preizkušal učinkovitost alkoholnega razkuževanja in daje po svojih ugotovitvah naslednje nasvete:

Če gre za suhe predmete z gladko in nepropustno površino, n. pr. kirurške nože, stekla itd., jih je treba v 70-odstotni alkohol potopiti za najmanj deset minut, med tem ko bi bilo treba za 90- do 95odstotni alkohol uporabiti nekoliko ur. Učinkovitost alkoholne kopeli, tudi če traja več ur, pa je zelo dvomljiva, če gre za suhe luknjičave in hrapave predmete, kakor svilo, tkiva, papir itd. Če so pa ti predmeti mokri in dobro prepojeni z vodo, je sterilizacija z alkoholom zanesljiva, in sicer je hitrejša, če uporabljamo 90—95odstotni alkohol s potopitvijo, ki traja najmanj 20 minut, dosti počasnejša pa je s 70odstotnim alkoholom, ki zahteva zato tudi mnogo daljšo potopitev. Kar se tiče učinkovitosti čistega ali denaturiranega alkohola, ni med njima po ugotovitvah prof. Putonija nobenih razlik.

Za razkužitev injekcijskih igel in drugih predmetov se je tedaj držati teh pravil, zavedati pa se je treba vedno, da je najboljša razkužitev tista z vročino, in sicer s suho vročino.

Koze na drevesih

Koze na drevesih — to je v Maroku nekaj vsakdanjega, samo ob sebi umevnega. Za Evropca je to seveda nenavaden prizor. Presenečenje se ga loti prav za prav šele preden opazi živali. Drevesa imajo tako svojevrstno obliko. Videti so kakor pohabljena ali imajo široko razprostrte krošnje — toda debla večinoma ni. Njih veje silijo že tik nad zemljo narazen. Druga imajo spet okrnjene krošnje, a so vendar velikani, ki jih trije možje komaj obsežejo.

Maroška obala ni dežela pašnikov v našem smislu in tudi drevesa niso tu umetno vsajena. Razvila so se iz semen, ki jih je prinesel veter od bogsigavedi kod in ki izvirajo od vseh mogočih listovcev ter iglavcev. Kozam je to seveda vseeno, kajti koze žrejo vse, celo sad arganovega drevesa, ki rase tod in ki je za človeka neužiten.

A tudi tam, kjer ni pašnikov, potrebujejo ljudje mleka in v peščenih ter skalnih ozemljih, na katerih živijo Berberci, je morala po sili koza stopiti na kravje mesto.

Kakor vemo, koze zelo rade obgrizujejo mlada drevesca in grmovje tudi tam, kjer je dosti trave, kjer je pa ne ni, jih mora glad spreminjati v drzne plezalke na drevesa. Tako je bilo s prvimi kozami, ko so si Berberci omislili te živali, današnjim živalim pa je plezanje na drevesa že prirojena sposobnost. Sicer pa ni to že skoraj nobena umetnost več, kajti živali so si s svojimi trdimi parklji izhodile naravnost prave gazi v debla, krošnje pa so tako sploščile, da na njih prav udobno stoje ali ležijo.

V nasprotju z običajnimi kozami so berberske koze nad vse plašne. Če se približuje kakšen tujec, stečejo kolikor hitro morejo po deblu navzgor in se skrijejo v goščavo listja. Ljudem se sploh ne kažejo rade. Ker pa ne kažejo posebnega veselja, da bi spreminjale svoja bivališča in kraje, kjer se podnevi mude, imajo pastirji zvečer z njimi lahko delo, da jih zberejo skupaj. Pastir dobro pozna njih glavno lastnost: požrešnost. Najprej udari s palico po drevesu, na katerem morajo biti njegove koze, da izzove njihovo pozornost. Potem zažene nekoliko kamnov v najgostejše listje, da se vsuje to na tla. Čim pa zagledajo koze sveže zelenje na tleh, poskačejo z dreves, ker menijo, da jih spodaj čaka posebna slaščica.

Ta način za pašnjo koz je morda najstarejši in najprvotnejši, kajti koza je, kakor so dokazali raziskovalci, ena izmed prvih človeških domačih živali. Pridružila se je človeku davno pred govedom in ga je spremljala že v kameni dobi. Odkod izvirajo Berberci, pa je še danes neznano. Gotovo je le to, da spadajo med najstarejša ljudstva in da nikoli niso poznali drugačnega načina za pašnjo svojih koz, nego je ta, ki smo ga opisali.

Tovarna vžigalic zgorela med protiletalsko vajo

Med neko protiletalsko vajo v mestu Umei na Švedskem je izbruhnil v veliki tovarni vžigalic silen požar. Ogenj je popolnoma uničil vse zgradbe in naprave, kajti prebivalstvo je bilo tedaj vse v zakloniščih in nihče se ni pobrigal, da bi se požar pogasil. Škodo cenijo na več milijonov švedskih kron.

Ruska fronta

V italijanski sprednji črti, ko se pripravlja napad

„Možje po en dolar"

»Može po en dolar« poznajo v Zedinjenih državah nekaj več nego leto dni. To so bogati industrijci, bančniki in pravniki, ki so vladi na razpolago za dograditev oboroževalne industrije. To delajo »zastonj«. Ker pa zastonjskarsko delo nasprotuje nekemu paragrafu ameriške ustave, po katerem ne sme vlada sprejemati nobenega zastonjkarskega dela, so se zedinili na neko minimalno plačo, ki znaša 1 dolar na leto. O mistru Donaldu Nelsonu je bilo slišati pred nekoliko meseci, da se je pritožil, ker je ob koncu proračunskega leta dobil samo 75 centov namesto 1 dolarja. Prav za prav ga niso opeharili, ker je bil v tem proračunskem letu »služil« samo osem mesecev.

Amerika pa pozna v zadnjem času tudi »može po en dolar na dan«. To so navadni vojaki ameriške vojske, ki jim je kongres istočasno s podaljšanjem službenega roka zavoljo katerega je bilo toliko prepirov, tudi plačo zvišal na 30 dolarjev mesečno. Prej so dobivali po 20 dolarjev mesečno. V prvih štirih mesecih službovanja pa dobivajo vojaki v ostalem tudi sedaj le po 75 centov na dan.

Sto tisoč litrov mleka v kanalih

Mehiški tisk je že nekaj časa napadal prodajalce in prodajalce mleka, češ da mešajo v to neverjetno mnogo vode. Mlekarji so sedaj odgovorili na ta način, da so v središču mesta Mehike, pred uredništvom nekega lista, zlili v kanale nič manj nego 100.000 litrov mleka. Tudi če upoštevamo, da je bilo v njem mnogo vode, je šlo za demonstracijo, ki je v sedanjih časih bolj nego kdaj naperjena proti ljudskim koristim, zato zahtevajo listi sedaj, naj mlekarje eksemplarično kaznujejo.

Zvočniki v omnibusih

Za izklicevanje odhodnih časov, postaj in podobnega uporabljajo na železnicah že dalj časa zvočne naprave. Imeli so ž njimi tako dobre izkušnje, da so jih začeli uvajati tudi v dvonadstropne avtobuse najnovejšega tipa, kakršne uporabljajo za lokalni promet v velikih mestih. Sprevodniku, ki ima dovolj opravka že s samim pobiranjem voznin in z dajanjem informacij potnikom, je bilo doslej, posebnó ob večjem prometu, često nemogoče misliti še na izklicevanje postajališč, še težje mu je bilo to seveda v dvonadstropnih vozilih. V bodoče pa bodo imeli okrog vratu obešeno mikrofonsko napravo, v katero bodo povedali ime postajališča, ki ga bo izklical zvočnik v obeh avtobusnih nadstropjih. Deset sekund pozneje se električni tok, ki rabi napravi, izključi sam od sebe, ne da bi bilo treba sprevodniku misliti na to.

Ženske in tobak

Prof. Wintz iz Erlangena je raziskal škodljive učinke tobaka na ženski organizem. Ti škodljivi učinki so mnogovrstni in po svoji stopnji tudi različni, ker zavisijo med drugim od konstitucionalnih lastnosti poedinega organizma. Najvažnejše so kronične zastrupitve, ki se v svojih učinkih zelo počasi stopnjujejo. Ženski škoduje kajenje najbolj v dobi pubertete, mel nosečnostjo in v dobi klimakterija. Škodljivi učinki se kažejo s tipično mlahavo kožo kadilke, njeno sivo barvo in zgodnjim ostaranjem. Številni primeri govore za domnevo, da je rastoče nerodovitnosti mladih žensk do neke mere krivo tudi kajenje. Poseben vpliv ima kaja na obistno žilje. Kadilke imajo večje težave v dobi klimakterija nego ženske, ki ne kadijo, motnje teh let so močnejše in daljše. Nepravilno je označevati motnje, ki se kažejo pri kadilkah, za nedolžne ali »nervozne«. Odvaditi se tobaka baš pri ženskah ni enostavno, ker je to zvezano z raznimi trenutnimi slabostmi. Vsekako se mora to dogajati pod zdravniškim nadzorstvom.

Stroj za izdelovanje smuči

V švedskem mestu Hudiksvallu je neki Oton Wetsman zgradil avtomatski rezkalni stroj, ki izdela v 18 sekundah normalno smučko. Stroj predstavlja pravi prevrat v področju izdelovanja tega sportnega predmeta. Če se popolnoma izkoristi, je sposoben v enem letu izdelati do 240.000 parov smuči. Doslej jih je izrezal v prvem letu 90.000 parov, v drugem 85.000, v tretjem 125.000 parov. Pri tem je potreboval zelo malo osebja. Cena stroja je 60.000 švedskih kron.

Otroci bojevnikom

Mladina rimskih šol prinaša volno za vojake na frontah

New York brez časnikov

Deset dni je bil pred kratkim New York brez listov. Eksemplar kakršnega koli lista je pomenil pravo dragocenost. Prodajalne časnikov so bile prazne in zaprte. Vzrok tega stanja je bila stavka med prodajalci časnikov. Zadevala je osem največjih newyorških listov: »New York Times«, »New York Herald Tribune«, Sun«, »World Telegram«, »Journal American«, »Post«, »Daily News« in »Daily Mirror«. Založniki so bili brez moči, ker nimajo svojega lastnega razpečevalnega sistema, nimajo neposrednih naročnikov. Kdor hoče, da bi mu list prinašali domov, se mora z enim izmed prodajalcev zediniti za določeno odškodnino. Kakor v časih prohibicije zavoljo alkoholnih pijač so si znanci šepetali, v kateri stranski ulici bi bilo dobiti še kakšen izvod pri »stavkolomcu«. Toda če si šel tja, je bil izvod večinoma že prodan. Lansko leto se je ob neki podobni priliki zgodilo, da se je tuj časnikar domenil s svojim običajnim prodajalcem, da mu bo jutranje liste navzlic stavki dostavljal redno na dom. Prodajalec je bil sicer tudi med stavkujočimi, a kakor se je sam izrazil, ni hotel izgubiti svojega »najboljšega klienta«. Šel je torej k »stavkokazu«, kupoval je časnike po tri cente namesto po dva in pol ter jih dobavljal časnikarju kakor običajno...

V zvezi s takšno stavko dobi človek še druge vpoglede v ameriško življenje. Stavkujoči bi po zakonih, ki veljajo v Zedinjenih državah, n. pr. brez nadaljnjega lahko postavili pred prodajalnice listov straže, ki bi pazile na to, da bi kdo stavke ne kvaril. Toda stavkovne straže so v Ameriki draga stvar, ki si jo lahko privoščijo samo močne in bogate organizacije. Imenujejo se »pickets« in ne nastopajo samo ob stavkah, temveč za denar tudi ob različnih demonstracijah. Čas, ko je stavkujoči sam stal na straži, so že minili, to straženje je samo postalo poklic. Neka delavska oblast v Los Angelesu je pred nedavnim javila, da ni mogoče zadostiti nenadnemu velikemu povpraševanju po stavkovnih stražah. Doslej da je znašala odškodnina za dobrega, krepkega »picketa« povprečno tri dolarje na dan, danes pa je za ta denar nemogoče dobiti ljudi. »New York Sun« je pripomnil takrat sarkastično, da je vsa resnost krize razvidna iz tega, da je treba iskati ljudi, ki bi sami imeli korist od stavk.

Stavkujoči prodajalec časopisov, ki kupuje pri stavkokaznem prodajalcu časopisov, in poklicni stavkovni stražar, ki ne ve, za kaj se prav za prav vodi borba, sta samo dva primera za to, do kakšnih zamotanosti in absurdnosti vodi razvoj socialnih nasprotij v Zedinjenih državah.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Rudi, saj si prišel pijan domov!«

»Ne, ne, dragica, sem samo malo nervozen. Kje so moje copate?«

»Pod tvojo posteljo.«

»In kje je moja postelja?«

* * *

Vedeževalka: »Vidim velikega, lepega moža, ki kleči pred lepo žensko!«

Obiskovalka: »Rajši bi hotela, da bi videli mojega najemnika, majhnega moža s krivimi nogami, ko mi plačuje najemnino!«

* * *

»Amalija, daj mi spalni prašek! Toda takoj, preden spet zaspim!«

* * *

»Ali se vaš mož pritožuje nad žejo, gospa Pivčeva?«

»To je tisto, gospod doktor, da se nikakor ne pritožuje, temveč da se je veseli!«

* * *

»Hej, vi! je zaklical stražnik nekemu možu. »Opazujem vas že nekaj časa. Zakaj neprestano sledite tej dami?«

»Veste, gospod stražnik, ne morem drugače,« je dejal mali, prestrašeni mož. »To je namreč moja žena!«

* * *

»Kaj boš delala nocoj, Matilda?« je vprašal mož.

»Napisala bom nekatera pisma, prebrala časnik, poslušala malo radio in tako dalje,« je odgovorila žena.

»Nu, in ko boš tako dalje, bodi, prosim, tako ljubezniva ter prišij na moj telovnik manjkajoči gumb,« je dejal mož.

NAMESTO ANEKDOTE

Brahms ni imel dobrega mnenja o Brucknerjevi glasbi. Bila mu je, kakor je povsod trdil, preveč izkonstruirana, afektirana, nenaravna. Posebno simfonije je označeval kot izdelke, ki jih bodo kmalu pozabili.

Ko je nekoč Brucknerju samemu povedal svoje mnenje, ne da bi kaj zamolčal, ga je Bruckner poslušal, ne da bi trenil z očmi, nato je odgovoril prijazno: »Prosim vas, gospod doktor, če to pravite, tedaj mi to nič ne de. Veste, jaz imam o vaših stvareh natančno isto mnenje!«

VSAK DAN ENA

»Pred dvema letoma nekoč je našel dve liri!«

Kulturni pregled

Soneti Ivana Čampe

Pravkar je izšla v tri sto numeriranih izvodih pesniška zbirka Ivana Čampe »Šotor v zatišju«. Sredi valovanj naših dni, ki so s svojo heroično tragiko tako daleč od najnaravnejšega sveta sleherne lirike, od pesnikovega osebnega mikrokozmosa, nam prinaša ta s prekaljeno vero v poezijo, v lepoto, v duha izdana zbirka sonetov osebno izpoved mladega poeta. V zatišju, daleč od môre, ki tare svet, je razpel pesnik svoj šotor — samo šotor, zakaj v njegovi duši nemara živi stara misel, da smo med obzorji tega sveta samo romarji, ki jim ni dano, da bi našli na njenih trdih tleh trajen mir. Ko se zvečer pri luči domačega ognjišča poglobimo v novo slovensko pesniško zbirko, ki nosi datum velikega zgodovinskega leta, se nam zdi, da je za trenutek prenehalo neurje sveta in da skozi pesnikove verze, strnjene v staro, strogo oblika soneta, zaznavamo neuničljivo moč »večno človeškega«.

Ivan Čampa pripada idejno in razvojno krogu Dominsvetovcev. Leta 1938 je izdal svojo prvo pesniško zbirko »Iz belih noči«, ki ji je nedavno sledil uspel poizkus idilične proze. Od prve zbirke do »Šotora v zatišju« je poprijel Čampov pesniški obraz resnobnejše, značilnejše bolj možate poteze; njegova poezija je pridobila umetniško težo, ker se je medtem že bolj izčistil, zgostil in požlahtnil pesnikov izraz, prehajajoč od epigonskih iskanj k zrelejši in samostojnejši pesniški besedi.

Po poetičnih prevratih verslibrizma, po poizkusih ekspresionizma in surrealizma, ki so ustrezali nemiru estetsko anarhične dobe, je opaziti tudi v našem malem krogu vračanje k starim pesniškim formam, posebej še k sonetu. Tej, morda najelegantnejši in najzahtevnejši formi, ki se je v nji preizkusila stvarjalna moč tolikih mojstrov od Danteja in Petrarce do našega Prešerna, formi, ki so jo sodobni pesniki gojili samo izjemno, je ostala najbolj zvesta poezija Alojza Gradnika. Da pa se lahko izraža v njeni strogo odmerjeni, s klasično pravilnostjo izgrajeni poetični konstrukciji tudi sodoben, z baudelairskim espritom prežeti pesnik, je pri nas odlično pokazal Božo Vodušek. Na tleh leže črepinje tolikih maličkov, razbitih je nešteto mask, stari svet je v razvalinah. A tu skuša pesnik vkleniti v posvečeno petrarkovsko formo svoja najzaupljivejša čustva, vznikajoča na robu velikih valovanj kakor spomladi vijolice ob grmovju na skalnati obali, pred vzburkanim morjem. Že v sami rabi soneta je slutnja klasicističnega ubega pred romantizmom časa, izpoved vere v stvari, ki ne minevajo, v luči, ki ne ugašajo.

Ivana Čampe »Šotor v zatišju« je razdeljen v tri cikle: »Prebujena«, »Poročena«, »Blagoslovljena«. Ta triptihon, prikazujoč kos pesnikovega osebnega življenja z idiličnim, vedrim ozadjem, kakor na motivih fra Angelica, uvaja sonet »Ko ni na rodnih tleh slikar Ganguin« in zaključuje opev vasi, kamor se je pesnik zatekel s svojo mlado družino, da ob prisluškovanju svetim glasovom rodne zemlje preživi vihar sveta:

Iz mesta, kamor butajo valovi
strasti in smrti, sva našla si pot
lés, kjer žarijo jutra in večeri

in kjer pokoj na vatle se ne meri.
Sproščena od sveta zdaj v moči novi
živela bova zase in svoj rod.

V ciklu »Prebujena« opeva devet sonetov prebujenje ljubezni z njenim »bučnim slapom omame«, z vso čustveno spremljavo visokih in nizkih tonov, dura in mola te neogibne mladostne nevihte, ki izzveneva z Rilkejevimi besedami:

Na ktero sva vglašena skala,
v čigavih rokah sva godalo?
O sladkega napeva kras!

V drugi ciklus, obsegajoč pet sonetov, je pesnik zajel zmagoslavje ljubezni, pripravljajoče v mladem zakonskem gnezdu pot elementarnemu smotru življenja, zadnjemu vozlu vseh vabljivih čustev, ko se ONA zastrmi v prelest pričakovanja«. Menda ni še nihče pri nas opeval, vsekako ne s tako nežnostjo kakor Čampa, žene, ki nosi pod srcem novega človeka. Avtor »Šotora v zatišju« ji je posvetil ciklus enajstih sonetov z naslovom »Blagoslovljena«. Ta najširše razpredeni ciklus mu daje priliko, da priduži izpovedi rahlih, silno delikatnih čustev mladega očetovstva in materinstva nekatere variacije motivov, ki spremljajo to poezijo s prizvoki rodne zemlje in pomladnega razživetja ter z daljnimi odmevi časa (v sonetih »Sonce« in »Môra«).

Tako se je Čampova poezija z nekaterimi primeri, ki kažejo originalnejši izraz in formalno dognanost, trajno uvrstila med tisto, dejal bi, konstruktivno liriko, ki učvršča ideal rodbine in ki ji je dosihmal postavil naš najboljši vzor — takisto v sonetni obliki — Alojz Gradnik, predvsem glede na odnos do očeta, do matere in do otroka. V strogo formalnem pogledu niso vsi Čampovi soneti enako zreli in rime, kakor »ker —sicer« nekoliko motijo zahtevnejše prijatelje te aristokratske pesniške forme. Vsekako je Ivan Čampa s »Šotorom v zatišju« izpričal razveseljivo umetniško rast. Njegova pesniška knjiga je izpolnitev in obet, človeško topla in umetniško intimna izpoved mladega človeka, ki čuti v sebi korenine svojega rodu in vrhunski stij svojih idealov. Med temi tli in nedosegljivimi ideali je razpel svoj tihi šotor.

Akad. slikar Riko Debenjak je okusno natisnjeno knjigo opremil z risbami, ki so reproducirane v bakrorezu na posebnih prilogah in ki uvajajo s smiselno simboliko ženskih likov vsakega izmed treh sonetnih ciklov; narisal je tudi pesnikov portret. S to opremo je knjiga, namenjena verni občini prijateljev poezije in lepe knjige, samo povečala svojo vabljivost.

Bodočnost romana

Papini pravi nekje o romanu, da je »ugasli ognjenik« in španski slovstveni teoretik José Ortega y Gasset je primerjal življenjske in duhovne plasti, iz katerih črpajo romanopisci, z rudnikom, čigar zemeljski zakladi so v glavnem izčrpani. Res je, da neugnano izhajajo novi romani, celo veliki cikli, trilogije, »romans-fleuves« in da bi vsa statistika pričevala zoper trditev, da je doba velikih romanov že za nami. Toda poznavalci ne vprašujejo po številkah, marveč po bistvenih značilnostih te slovstvene zvrsti, tako rekoč po njeni anatomski gradnji in biološki sili. In prav od tu prihajajo skeptični odgovori. Kakor epična pesnitev, ki je imela v preteklih stoletjih veliko slovstveno vlogo in je potlej do malega izhirala, se je tudi njen najožji sorodnik in naslednik — roman — obrnil na to pot.

Toda v literarnih rudnikih niso plasti nikdar dokončno izčrpane. Pojavi se velik, izjemen stvarjalni genij in vtisne kateri koli slovstveni zvrsti ali formi novo življenje. So pa dobe, ko oslabe sokovi v žilah nekih literarnih organizmov, če smemo tako nazvati posamezne vrste v literaturi; nastopa izčrpanost in utrujenost, ki se kaže v neoriginalnosti in plehkosti, v ponavljanju in narejenosti, v navideznem propadu tega slovstvenega organizma z njegovimi določenimi oblikami in skoraj neogibnimi mejami.

Zdi se, da dvajseto stoletje ne bo moglo dati večjih in pomembnejših romanov, kakor so mojstrska dela devetnajstega stoletja. Prvih štirideset let našega stoletja jih ni v ničemer prekosilo, doseglo pa samo v nekaterih, ne posebno številnih stvaritvah, ki tudi ne bodo vse preživele stoletja. Poizkusi, kakor je na primer Joyceov »Ulyxes« ali Célinovo »Potovanje na konec noči«, da bi se namreč roman razširil s sredstvi sodobne psihologije v vse svetove človekovega doživljanja in da bi v novi formi sočasno prikazoval naturalistično banalne procese v človeku prav kakor najbolj zapletena, rahla, komaj zaznavna stanja nekje na meji zavestnega in podzavestnega življenja — ti poizkusi so ostali še vedno samo poizkusi. Vse kaže, da je res treba videti zlato dobo romana v 19. stoletju. Morda bi lahko razložili to sovisnost z določenimi socialnimi in gospodarskimi, prav kakor seveda z duhovnimi pojavi minulega stoletja. Nemara bo prav ogromna razkvašenost sedanje vojne pognala kvišku to zakrnevajočo slovstveno zvrst in oplodila plejade novih ta-

Kronika

• **Naročnike in čitatelje opozarjamo** na našo današnjo objavo o zvezkih »Jutrove« Mladinske knjižnice, ki so še na razpolago in ki so najlepša Miklavževa darila. Za naročila smo priložili poštne položnice vsem izvodom današnje številke za Ljubljansko pokrajino razen v Ljubljani in Novem mestu, kjer se dobe knjige v naših upravah in tudi v knjigarnah. Vsaka knjižica velja samo 4 lire. Opozorite na to izredno priliko tudi znance in prijatelje!

• **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list« za Ljubljansko pokrajino št. 95 z dne 26. novembra 1941-XX. EF. objavlja naredbe Visokega komisarja: Določbe za zasebno zavarovanje, predpisi za trgovsko prodajo občinstvu in najvišje cene za svinjsko meso domačega izvora ter odločbe Visokega Komisarja: razrešitev predsednika in članov začasne uprave razlaščenih gozdov in popravek.

• **Dokumenti italijanskega življenja.** Pravkar smo prejeli številko razkošno ilusturirane revije »Documenti di vita Italiana« z dne 15. novembra. Novi zvezek te bogate slikanice je posvečen vojnemu letalstvu in prinaša serijo zanimivih fotografskih posnetkov italijanskih bombnikov v vseh položajih, v miru pa v letu in v borbi, a posebno zanimiva je vrsta slik, ki kažejo italijanske bombnike v akciji proti sovražnim ladjam na morju. Divje razgiban prizor bitke večjega stila na morju nam kaže slika, uspelo delo slikarja Calderinija. Slike, ki jih prinaša ta številka, resnično opravičujejo naslov — saj so mnogi izmed posnetkov dokumentarne vrednosti.

• **Poskusite, ker ne stane mnogo.** Decembra lahko dobivate tednik »**Domovino**« zastonj, če plačate zanjo vsaj četrtletno naročnino (4.50 lire) od novega leta naprej. »Domovina« bo preurejena tako, da bo res družinski list, v katerem bodo vsi člani družine našli kaj zanimivega. Povesti, romani, novelice, zgodbe, šale, zanimivosti s sveta, ženske zadeve, gospodarske reči za velikega in malega gospodarja in za rejca malih živali, uganke, domači zdravnik, pregled važnejših tedenskih dogodkov in drugo bo vsebina lista. Pošljite naročnino na upravo tednika »Domovina«, Puccinijeva ulica 5, Ljubljana.

Revija plesne glasbe

ni bila včeraj,

ampak je danes ob 18. uri.

• **Žrtvi neprevidnosti.** V gozdu pod cerkvico sv. Florijana nad Mokronogom sta nabirala drva mladeniča Novak J. in Švarc Nejko. Ko sta ruvala neko korenino, jima je spodrsnilo in sta padla okoli 10 metrov globoko v tako zvani »pruh«, kjer kopljejo pesek za zidavo. Medtem ko se je Novaku posrečilo, da se je nekoliko zadržal in padel na noge, je padel 20letni Nejko na glavo in boležal nezavesten. Zdravnik je ugotovil, da ima mladenič hud pretres možganov in počeno lobanjo. Prepeljali so ga v novomeško bolnico. Le trda narava bo lahko zmagala v borbi s smrtjo.

• **Luksuzna izdaja Andersenovih pravljic** z lastnoročnim podpisom ilustratorja H. Smrekarja se spet dobi v vseh knjigarnah. Naklada obsega samo 300 primerkov. Cena je z ozirom na težke čase socialno še znižana.

IZ LJUBLJANE

u— **Zadnja pot zaslužne učiteljice.** Po daljšem trpljenju je v nedeljo umrla v ljubljanskem zavodu za novotvorbe gdč. **Iva Gerbac.** Bila je iz ugledne ljubljanske družine. Z 18 leti je nastopila službo učiteljice pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, kjer je neprekinjeno službovala polnih 35 let. V tako dolgi službeni dobi si je pridobila pri mladini in pri vsem prebivalstvu ugled vzorne vzgojiteljice in narodne delavke. Tudi ostali dve sestri sta učiteljici. Blaga pokojnica je nastopila zadnjo pot v torek ob 14. uri iz kapelice sv. Andreja na Žalah. Pogreba se je udeležilo mnogo znancev in prijateljev, izmed sester pa je lahko prišla samo ena k pogrebu, medtem ko drugi sestri usoda doslej še ni bila toliko naklonjena, da bi se vrnila v Ljubljano; brat Emil pa leži v bolnišnici. Naj bo ugledni in zaslužni vzgojiteljici ohranjen časten spomin! Žalujočim naše iskreno sožalje!

u— **Ob 20letnici Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani** prinaša »Zadrugar«, glasilo te zveze, daljši uvodni članek z nekaterimi zanimivimi spomini in s pregledom dosedanjega uspešnega dela železničarske zadruge. Nadalje prinaša članek o hamburški šoli zadružništva v počastitev 20letnice smrti največjega nemškega zadružnega teoretika prof. Franca Staudingerja; članek se bo zaključil v prihodnji številki. »Zadrugar« prinaša tudi to pot mnogo zanimivega in poučnega gradiva.

u— **Novi mestni anagrafski urad** je doslej začasno posloval pri Kr. Kvesturi na Bleiwesovi cesti, od torka 25. novembra pa posluje v svojih novih prostorih na Mestnem trgu št. 23, za stranke od 9.30 do 13. ure. Občinstvu v ravnanje navajamo, naj se naznanjajo in odjavljajo v anagrafskem uradu samo one osebe, ki se v Ljubljani **stalno** naselijo, in pa oni stalni ljubljanski naseljenci, ki se stalno izselijo v kako drugo občino, začasni stanovalci naj se pa pridejo naznanit v anagrafski urad na Mestnem trgu samo oni, ki prebijejo nad 3 mesece v Ljubljani. Vsi ti poslednji morajo po treh mesecih in 10 dneh bivanja v občini priti v anagrafski urad ter izjaviti, ali je treba njihovo bivanje v Ljubljani v resnici smatrati samo za začasno. Enake prijave morajo podati tudi družinski poglavarji in poglavarji zajednic glede oseb, ki stanujejo pri njih 3 mesece, čeprav ne žive stalno v njegovi družini ali zajednici. Vse druge osebe pa, ki pridejo v Ljubljano samo začasno in ne z namenom, da se tu stalno naselijo, kakor n. pr. na obisk k sorodnikom, po trgovskih poslih in drugih opravkih, prav tako pa tudi vse osebe, koliko časa ostanejo v Ljubljani, ter vse potujoče osebe, nastanjene po hotelih, prenočiščih, pensionih in podobnih gostinskih obratih ali pri zasebnih družinah, se pa morajo še nadalje prijavljati pri Kr. Kvesturi na Bleiweisovi cesti.

u— **Lep življenjski praznik** je praznoval včeraj v ožjem družinskem krogu naš dolgoletni naročnik g. Frančišek **Mrovlje**, upokojenec drž. žel. Tudi njegov sin, učitelj g. Slavko Mrovlje, ki živi zdaj v Srbiji, in zet g. inž. kap Ivo Božič, sta v vrstah naših zvestih naročnikov. Uglednemu jubilantu naše iskrene čestitke!

u— **V vrsto koncertov,** ki jih izvajajo v Ljubljani sloviti italijanski umetniki, spada tudi današnji koncert sopranistke Marie Fiorenze Ciampelli iz Milana. Kakor so bili vsi dosedanji koncerti na izredni umetniški višini in smo dobili pri njih v resnici vpogled med najboljše umetniške izvajalce Italije, bo tudi nocojšnji koncert odlične sopranistke prvovrsten umetniški dogodek tako po izvajanju, kakor tudi po sestavi svojega sporeda, ki obsega naslednje točke: Monteverdi: Tožba Ariane; Rossini: Beneška regata. Pizzeti: Bile so tri sestre; Respighi: Če bi se vrnil; Davico; Toskanske pesmi: O Luna in Voda iz Rija: Mortari: Pastirice. Nato sledijo tri velike operne arije za sopran in sicer iz Verdijevega Otella, Boitovega Mefistofela in Puccinijeve Toske. Umetnico Mario Fiorenzo Ciampelli bo spremljela na klavirju gospodična Cesarina Buonerba. Začetek koncerta bo točno ob 7. uri zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Vstopnice dobite v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Na Ruplovem violinskem koncertu** je na sporedu v prvem delu poleg Tartinija in Bacha tudi Debussy s svojo Sonato, ki po izrazu sliči improvizaciji ter je mnogo bližja suiti v treh stavkih kakor pravilni formi sonate. Od izvajalca zahteva to Debussyjevo delo, da se prilagodi njenemu rapsodičnemu značaju, ker bi v nasprotnem primeru skladba ne bila prikazana v duhu slavnega francoskega skladatelja Debussyja ter bi dobila tako le potvorjen izraz. Če človek posluša to Debussyjevo delo, dobi vtis, da je bil skladatelj inspiriran za to svojo skladbo od kake pesnitve. Ta vtis ni toliko izrazit v otožnem prvem stavku, kakor v fantastičnem drugem, ki je poln duhovitih domislekov in kjer se težko ubranimo predstave raznih gozdnih pošasti, faunov in satirov. Ruplov solistični violinski koncert, pri katerem bo sodelovala pianistka Zora Zarnikova, bo v torek, 2. decembra, ob pol 7. uri zvečer v veliki unionski dvorani. Vstopnice so v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Nekaj nesreč.** V gozdu je podiral bukve 28letni drvar Alojz Jakše iz Prečne pri Novem mestu. Padajoče drevo ga je vrglo ob tla in mu zlomilo desno ključnico. Pod tramvaj je prišla pred Tobačno tovarno na Tržaški cesti 22letna prevoznikova žena Marija Bogatajeva iz Ljubljane. Vozeč se na kolesu je ob sebi peljala še drugo kolo in se zato ni mogla dovolj hitro izogniti tramvaju. Dobila je na srečo le poškodbe po obrazu. 29letni krošnjar Ivan Katovič iz Ljubljane se je s steklom porezal po desnici. Pred domačo hišo je padel in si zlomil levico 18letni posestnikov sin Drago Mrvar iz Žužemberka. Pri delu v tovarni se je ponesrečil in si zlomil levo nogo 44letni delavec v vevški papirnici Franc Potočnik. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

u— **Delo na cesti.** Milo vreme, ki traja že več dni, je omogočilo nadaljevanje nekaterih že vršečih se cestnih del in pričetek nekaterih novih. Tramvajsko progo na Tržaški cesti so na več mestih popravili in utrdili. Zdaj so v teku dela na odseku od Stana in doma proti Viču. Delo ne ovira tramvajskega prometa. Tramvajske tirnice na Cesti 29. oktobra še zmeraj cvilijo. — V **Mostah so uredili kratko ulico, ki vodi od Zaloške ceste ob osnovni šoli.** Urejeni so bili hodniki in cestišče. Dela na novi Muzejski ulici se bližajo koncu. Cestišče je utrjeno, kanalizacija dokončana, hodniki začasno urejeni. Hitro napredujejo zdaj tudi dela v novi Šubičevi ulici. Svet se več ne udira in že nasipajo trši material. Urejujejo tudi pločnike. — Novi prometni otok na izlivu Vegove ulice je že dograjen in je največji tovrstni otok v našem mestu. Zdaj so skoraj vse prometnejše ceste urejene.

u— **Tečaj italijanščine za začetnike** se prične 1. decembra na učiteljišču. Prijave sprejema sluga g. Miklavčič, učiteljišče, desni vhod (—).

Iz Novega mesta

n— **Novomeški Nemci se selijo.** Te dni je predsedstvo mestne občine objavilo seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo. Na seznamu je skupno samo deset oseb, med njimi štirje državni nameščenci, trije zasebniki in trije kaznjenci tukajšnje jetnišnice. Vsi prebivalci, katerim te osebe dolgujejo kakršne koli zneske, naj se med uradnimi urami zglasijo v občinskem uradu, kjer bodo prejeli tiskovine v svrho prijave svojih terjatev. Rok za prijave je do 9. decembra.

n— **Mojstrski izpiti.** V soboto in nedeljo je priredila novomeška poslovalnica zavoda za pospeševanje obrti v prostorih novomeškega Skupnega združenja obrtnikov mojstrske izpite. Izpitni komisiji je predsedoval kot odposlanec Zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. dr. Jure Koce. V komisiji sami pa so bili od zbornice delegirani novomeški mojstri. Skupno se je prijavilo na izpite 17 kandidatov, ki so pri izpitu pokazali prav dobro znanje. Izpit so položili iz mesarske stroke Peter Šterk in Rudolf Kolc, iz krojaške stroke Silvo Mihelčič, Josip Kastelic, Alojzij Pust, Josip Kren, Alojz Mauser in Leopold Šegina, iz šiviljske stroke Stiparič Nada in Seničar Tončka, iz ključavničarske stroke Alojzij Kos in Josip Kristan, iz mizarske stroke Jože Hrovat, iz čevljarske stroke Jože Vardjan in Franc Hribar in iz damsko-krojaške stroke Silvo Mihelčič in Jože Kastelic.

n— **Rejci malih živali se organizirajo.** Pripravljalni odbor za ustanovitev društva Mali gospodar v Novem mestu je končal s pripravljalnimi deli. Te dni so bila odobrena društvena pravila in v nedeljo bo ustanovni občni zbor. Priporočljivo bi bilo, da se vsi dolenjski rejci združijo v tej organizaciji in tako skupno povzdignejo na Dolenjskem uspešno rejo malih domačih živali. Društvo samo pa čaka prav hvaležno delo, da s smotrnim delom popravi, kar je bilo na Dolenjskem v preteklosti zamujenega.

Iz Goriške pokrajine

Še v smrt je sledila možu. V Vrtojbi sta dolga leta živela v lepem, soglasnem zakonu 80letni Štefan Pirec in 76letna žena Frančiška rojena Jarčeva. Pirec je pred tedni nekaj obolel, par dni za njim pa je zbolela njegova zvesta življenjska družica. V noči na torek je mož umrl, in ker so se svojci bali, da bi vest o njegovi smrti ženo hudo pretresla, so ji skušali žalostno novico prikriti. Vsa njihova skrbnost pa je bila zaman — nekaj ur za njim je tudi žena izdihnila svojo blago dušo.

Dve nesreči. V bolnico v ulici Brigata Pavia so pripeljali 39letno kmetico Amalijo Komavljevo izpod Kalvarije, ki je v gozdu nabirala dračje, pa je tako nesrečno stopila, da si je zlomila nogo v desnem gležnju. Podobno usodo je doživela 37letna Antonija Rijavčeva, ki je v gozdu blizu Podbrda pomagala pri podiranju drevja, pa se je težko deblo zrušilo nanjo in ji zlomilo desno nogo.

Iz Trsta

Smrtna žrtev prometne nesreče. Na drugem kirurškem oddelku bolnišnice Kraljice Helene je v sredo popoldne umrla 79letna Emilija Pavševa, stanujoča v ulici Battisti št. 21. Dan poprej jo je na ulici podrl voz električne cestne železnice in je pri padcu dobila tako hude poškodbe po glavi in po životu, da je podlegla.

Ob grobu vrlega gospodarja. V Borštu pri Trstu je umrl 71letni posestnik Andrej Zahar, zadet od kapi. Kot dober gospodar in kot veder vesel družabnik je slovel daleč naokrog. Kljub temu, da je na dan njegovega pogreba divjala strahovita burja, ga je ogromna množica ljudstva spremila na njegovi zadnji poti, si čimer je soseska najbolj nazorno izpričala, kako priljubljen je pokojnik bil. Pokojniku blag spomin, družini pa naše iskreno sožalje!

Umrla sta v Trstu 84letna Marija Piščanc vdova Ferluga in 73letni Josip Abram. Na oklicih pa so med drugimi tesar Karel Fortuna in šivilja Ana Prunk ter trgovski sotrudnik Viljem Pipan in modistka Gemma de Franceschi.

Po poročilu z dne 26. novembra pa so umrli 73letni Lovrenc Komar, 70letna Marija Karbončič poročena Biecheri, 71letni Ivan Katalan in 69letna Josipina Osvaldella poročena Ukmar. — Na oklicih pa so železničar Narcis Dollenti in zasebnica Eleonora Škerleva ter natakar Bruno Marella in zasebnica Anita Sedej.

Iščejo se delovne moči. Urad za nameščenje industrijskega delavstva išče med drugimi elektrovarilce, strugarje, gradbene tesarje, elektromehanike, čevljarje, mizarje, kovače, varilce za avtogeno varenje, kolarje, mizarske vajence, ščetarske vajence itd.

Z Gorenjske

Spomin na inž. Viljema Wakonigga. Pred petimi leti (konec novembra 1936) so listi objavili novico, da so španski boljševiki v Bilbau ustrelili nekdanjega avstro-ogrskega častnega konzula inž. Viljema Wakonigga. Star je bil 60 let. Bil je najmlajši sin velikega trgovca in posestnika Janeza Bakovnika, ki se je bil s Koroškega preselil v Zagorje in odtod v Šmartno pri Litiji. Konzul Wakonigg je po študijah na graški tehniki prišel v službo KID na Jesenicah, od tam pa je šel v Bilbao, kjer je kot ravnatelj nekega velikega španskega podjetja postal avstro-ogrski častni konzul. Za ženo je imel Španko, s katero je večkrat obiskal svojce v Šmartnem. Zadnja leta pred smrtjo je bil navdušen za Hitlerjev pokret, s čimer si je nakopal toliko sovraštva, da je bil obsojen na smrt. Celovški dnevnik se ga spominja kot prvoboritelja za veliko Nemčijo.

Različno orodje za vojake daleč na severu zbirajo do 3. decembra. Vojaki v polarnih krajih imajo namreč dolgotrajno zimo in sleherni dan le nekaj ur svetlobe. Zato si preganjajo dolgčas z različnimi deli. Poseben orodje je treba oddati do 3. decembra pri posameznih krajevnih zbiralnicah.

Darovalci krvi so v Beljaku posebno številni. Na nemških klinikah je zlasti v vojni treba imeti na razpolago večje število ljudi, ki so vedno pripravljeni nuditi pomoč, kadar to zahteva potreba. Zaradi vpoklicov v vojsko se je število darovalcev krvi povsod zelo zmanjšalo. Da se izpopolni številčno stanje, je okrožni vodja uradništva v Beljaku Gričar, izdal oklic, naj se prijavijo prostovoljni darovalci krvi. Oklic je prav častno uspel, kajti priglasilo se je 216 oseb in sicer 171 moških in 45 žensk. Prednjačijo železničarji, ki se jih je prijavilo 162 iz Beljaka in 13 iz okolice.

Svinjske ščetine je treba zbirati. Med surovinami, ki so zelo pomembne za vojno gospodarstvo, so svinjske ščetine vsega upoštevanja vredne, ker služijo za izdelavo krtač in čopičev, s čimer se v veliki meri pripomore k higieni vojaštva in civilnega prebivalstva. Zatorej se ščetine v Nemčiji ne smejo zametavati. Listi na Koroškem in na Gorenjskem prav posebno priporočajo, naj ob letošnjih kolinah nihče ne zametuje ščetin, ki jih je treba skrbno oprati, potem pa posušiti, sortirati po barvi in izročiti zbiralnici. Parklji pa spadajo med zbirko kosti.

Iz Spodnje Štajerske

Smrtna kosa. V visoki starosti 89 let je umrla v Mariboru zasebnica Marija Bernhardova, v starosti 85 let učiteljeva vdova Marija Živko in v starosti 19 let trgovski vajenec Alojz Antolič.

Smrt na poti za delom. Na področju občine Vosek pri Mariboru so našli v ponedeljek na nekem travniku moško truplo. Orožniki so dognali, da je pokojnik Janez Januž, ki je bil na poti k cestnemu delu pa ga je kakega pol kilometra prel krajem, kamor je bil namenjen, zadela srčna kap. Družna je bridko prizadeta.

Prva civilna poroka v Rajhenburgu. Preteklo soboto je novi poročni urad na občini v Rajhenburgu prvič uveljavil svoj namen. Župan Matija Presker je poročil tri zakonske pare iz vrst rudniškega delavstva. Urad je bil okrašen, za častno stražo pa sta stala dva rudarja v rudarski obleki z gorečima svetilkama.

Nesreče. 66letni železniški upokojenec Nikolaj Petrovič iz Šmarješke občine pri Ptuju se je pretekli petek podal čez železniški most nad Pesnico. Naenkrat ga je zgrabila lokomotiva tovornega vlaka, ki je privozil v smeri iz Ormoža. Petrovič je dobil zelo hude vnanje in notranje poškodbe in je bil prepeljan v ptujsko bolnišnico. — V okolici Maribora je nesla 5letna delavska hčerka Marija Krabonja v posodi octovo kislino. Blizu domačega stanovanja je padla, se polila in dobila hude opekline po nogah. Prepeljali so jo v mariborsko bolnišnico.

Maksimalni cenik, veljaven od 24. novembra dalje na vsem Spodnj. Štajerskem določa med drugim naslednje cene: cvetača po kakovosti 0.52 do 0.64 RM, ohrovt 0.09 do 0.12, koleraba 0.13 do 1.16, redkvice 0.64 do 1.4, buče 0.04, paradižniki 0.42 do 0.52, endivija 0.28 do 0.34, glavnata solata 0.24 do 0.30, kislo zelje 0.32, špinača 0.20 do 0.36, čebula 0.18 do 0.23, kostanj 0.22 do 0.58, orehi 0.40 do 0.64 RM itd., vse na kilograme.

Stroge kazni. Mesarski mojster Peter Writzmann v Spodnjem Doliču je bil obsojen na denarno kazen 300 mark, trgovec Fr. Šnuderl in njegov poslovolja Jožef Kappel v št. Jakobu pa na 1000 mark, ker so se pregrešili zoper določbe o življskih cenah. Plačati morajo tudi stroške objave v listih.

Koncert berlinske pevke. Znana berlinska koncertna pevka Gerda Lammers pride v začetku decembra gostovat v Gradec k slavnostni izvedbi Mozartovega rekviema. Pri tej priliki bo napravila izlet tudi v Maribor in nastopila na samostojnem koncertu, ki bo v torek, 2. decembra, v Götzovi dvorani.

Civilna posadka vojaških obratov v Mariboru je bila 20. t. m. sklicana v Götzovo dvorano. Govorili so razni govorniki o vojnem skrbstvu, o ustvarjajoči fronti v zaledju in o dolžnostih civilnih vojakov nasproti onim na fronti.

Kmetijsko zborovanje. V Gornji Radgoni so se 21. t. m. zbrali krajevni kmetski voditelji iz okoliša Cmureka, Gornje Radgone in Ljutomera. Govoril jim je politični komisar dr. Guggenthal, ki je rekel, da je zlasti zdaj potrebno najožje sodelovanje med stranko in državo. Drugi govorniki so razlagali, kaj morajo kmetje storiti za izboljšanje pridelka, in so žigosali verižništvo in kopičenje živil.

Obnovite naročnino!

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici tvrdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

Iz Višnje gore

Narodno gledališče iz Ljubljane bo gostovalo v nedeljo 30. t. m. ob 16. (4.) uri v Prosvetnem domu v Višnji gori. Uprizorila se bo zabavna komedija v treh dejanjih »Pesem s ceste«, ki je dosegla povsod še najlepši uspeh. Nastopijo: Kraljeva, Mira Danilova, Košič, Nakrst, Košuta, Razberger in Venišnik. Režira Malec. Posebno opozarjamo na to gostovanje tudi okoličane, ki so lahko pravočasno, dolgo pred policijsko uro, na svojih domovih. Konec ob 18. uri.

Iz Hrvatske

Poglavnikova poslanica Hrvatom v Ameriki. Ob priliki zahvalnega dneva žetve, ki so ga letos slavili v Ameriki izjemno 20 t. m. namesto 27., je poslal poglavnik ameriškim Hrvatom naslednjo poslanico: »Zahvaljujem se vam za pomoč v naši borbi za svobodo. Srečen sem, da Amerika slavi svoj svečani dan zahvale v miru. Srečen pa sem tudi, da lahko Hrvatje v Ameriki prvič po mnogih letih slave dan zahvale v zavesti, da so njihovi bratje v starem kraju prav tako svobodni in srečni, da so po mnogih letih tlačanstva pospravili svojo prvo žetev v svobodni in nezavisni Hrvatski.«

Nova uprava hrvatskega vseučilišča. Pred dnevi smo poročali, da je bila izvoljena za prihodnje študijsko leto nova uprava zagrebškega vseučilišča. Zdaj so bile izvršene nekatere spremembe. V soboto je poglavnik imenoval za rektorja prof. dr. Stjepana Ivšiča, za dekana bogoslovne fakultete dr. Djuro Gračanina, za dekana filozofske fakultete dr. Stjepana Škreba, za dekana pravne fakultete dr. Mihajla Lanoviča, za dekana medicinske fakultete dr. Božidara Spišiča, za deakna kmetijsko-gospodarske fakultete dr. Pavla Kvakana, za dekana tehnične fakultete dr. Franja Bošnjakoviča in za dekana veterinarske fakultete dr. Lovra Bosniča.

Hrvatski letalci na vzhodnem bojišču. »Völkischer Beobachter« poroča v eni zadnjih številk o sodelovanju hrvatskih letalcev na vzhodnem bojišču med drugim: Na enem izmed odločujočih mest vzhodnego bojišča smo pozdravili nove tovariše. To so vojaki v nemški uniformi, ki nosijo na prsih grb z rdeče-belimi polji in črko »U« kot znamenjem njihovega ustaškega pokreta. Veliko število častnikov, podčastnikov in moštva v našem bombarderskem sestavu je samo del letalskih sil hrvatske legije. Uvrščeni so v naše vrste z njihovimi prejšnjimi čini v hrvatski vojski.

Sprejem rezervnih častnikov. Glavni štab ustaške vojske je objavil v listih vabilo za sprejem večjega števila rezervnih častnikov. Prednost imajo specialisti, administrativni častniki in častniki ekonomske stroke. Kandidati ne smejo biti starejši od 45 let, morajo biti popolnoma zdravi in pripadati ustaškemu pokretu.

Razstava osnutkov za Starčevićev spomenik. V nedeljo je bila v nemškem paviljonu Zagrebškega zbora odprta razstava osnutkov za spomenik dr. Ante Starčeviću. Osnutke je izdelalo šest znanih hrvatskih kiparjev, in sicer Avguštinčić, Radauš, Ivanković, Penić, Kršinić in Kerdić. Razen osnutka je moral vsak kipar razstaviti spomenik v naravni velikosti iz sadre.

Frančiškanska gimnazija v Sinju je dobila pravico javnosti. Z zakonsko odredbo je bila frančiškanski gimnaziji v Sinju priznana pravica javnosti. Gimnazija je klasična in ima vseh osem razredov. — Državna mešana realna gimnazija v Zemunu se je pretvorila v žensko realno gimnazijo. — V Koprivnici je bila odprta zasebna popolna ženska realna gimnazija s pravico javnosti.

Iz Srbije

Zaščita prometa. Beograjski listi objavljajo uredbo o zaščiti prometa v Srbiji. Po določilih uredbe se morajo na obeh straneh železniških prog in cest v širini 500 m posekati vsi gozdovi in grmovje ter odstraniti vsi nasadi razen vinogradov. To ozemlje je dovoljeno zasejati ali posaditi le s pšenico in ovsom ali krompirjem in repo.

Slovenskih naseljencev je prišlo v Varvarin 11. julija 218. Od teh je rudarskega poklica 20, učiteljev osnovnih šol 17 (rednikov družin). Iz litjskega sreza je 19 družinskih rednikov s skupno 54 člani, iz dravograjskega pa 55 rednikov s 164 člani. Poleti so pomagali kmetom na polju, pozimi pa bodo imeli dovolj časa za čtivo. Grozdje, ki iz njega pridelujejo znano župsko vino, je letos bilo srednje kakovosti. Kakor smo že omenili, kmetje vobče ne stiskajo grozdja s stiskalnicami, temveč se grozdje samo zmelje ter potem v sodu čistijo tropine. Kadar se bodo kmetje odločili za dobro kletarstvo, bo kapljica pač še mnogo pridobila.

---

lentov. Za sedaj ta vojna ni še dala o sebi večjega literarnega dokumenta, svojega prvega tipičnega dela epičnega značaja. Treba je čakati nanj; snovi za veliki roman naših dni bo več ko dovolj. Toda snovi je bilo vedno dovolj; gre samo za stvarjalne talente in za tiste vnanje pogoje, ki jih za nastanek velikih slovstvenih umetnin prispeva sama doba.

*

O pešajoči sili romana pričuje na primer razvoj tako imenovanega vojnega romana v razdobju med dvema velikima vojnama. Če danes pregledamo celoten donos v vseh evropskih literaturah, vidimo, da je po številu zelo velik, kakor ustreza času, ki je tudi sicer usmerjen v standardizirano en gros-proizvodnjo v civilizacijo kvantitete in nadomestkov. Med vojnimi romani razdobja 1918 do 1938 so dela, ki utegnejo še dolgo ohraniti dokumentarno veljavo. Druga dela so se že sedaj spremenila iz senzacij v pohlevne slovstvene stvaritve, ki komaj še zanimajo tega ali onega bralca. V povojnem slovstvu je bilo sploh pretirano mnogo »velikih del«, ki zanje odgovarja neodgovorna reklama in partizanska kritika; del, ki so kakor kup slame, ki je na mah vzplamtela, osvetlila svoje okolje, ni pa ga mogla ne razsvetliti in še manj ogreti. Kar se posebej tiče vojnega romana, se zdi, da je v prvem desetletju po vojni — če izvzamemo dve, tri izjeme — bolehal za nedostatkom, ki so ga nekateri slovstveni teoretiki imenovali »pomanjkanje časovne razdalje«. Neke izkušenosti odnosno izročila o teh izkušnjah potrebujejo časa in distance, da preidejo iz svoje neposredne resničnosti v tisto krhko, nekoliko že z legendarnim predivom prepredeno snov, ki jo potrebuje epični opisovalec, če hoče dano dobo preustvariti, se pravi, umetniško izoblikovati. Tudi francoska revolucija in posebej še napoleonske vojne niso dobile močnih, nad literarno dokumentarnost segajočih epičnih podob takoj v svojem času. Podoba napoleonske vojne, kakor je ustvaril Stendhal v »Parmski kartuziji«, ki je pomagala navdahniti Tolstoju njegove mogočne privide Napoleonove ruske kampanje leta 1812, je sicer delo očividca, vendar skoraj izjema v tedanji književnosti. Najboljši roman o tem vojnem razdobju je ustvaril oni, ki je z znatne časovne razdalje pesniško dogledal njegov finale in segel preko dokumentov in pričevanj k jedru te stvarnosti in legende; da, ne samo stvarnosti. Tako je nastala največja vojna epopeja 19. stoletja na časovnem in prostorninskem robu revolucij in vojn, ki so se vrstile ob prelomu dveh stoletij in spremljale s svojimi posledicami razvoj Evrope vso prvo polovico 19. stoletja. Tolstojevega romana »Vojna in mir« ni mogel niti doseči, kaj šele prekositi noben poizkus vojnega romana v razdobju 1918—1938.

Danes, ko se nam je podoba vojne 1914 do 1918 strnila s sedanjo vojno v en sam tok, ki je z lahkoto, kakor je dana mogočnim zgodovinskim strujam, preskočil jez dvajsetletne pavze — danes se nam zdi umljivejše, zakaj ni mogel že v tej pavzi nastati velik vojni roman te dobe. Če je v prvem, močno iluzionističnem desetletju v glavnem oviralo nedostajanje »časovne razdalje«, so se v drugem začele globlje nastavljeni intuiciji odpirati slutnje, da proces še ni zaključen in da so na obzorju nove, velike borbe, ki bodo samo nadaljevanje prejšnjih. Dvajsetletni mir je imel značaj izrazito prehodne dobe, dobe brez zaključnih vidikov in jasnih perspektiv. Nevihta ni še minila in vsaka slovstvena bilanca bi bila prezgodnja. Tako gledanje, pa najsi je bilo bližje slutnjam kakor spoznanju, seveda ni moglo dati geniju, če bi ga imeli, tistega jasnega, zaključenega pogleda na določeno vojno obdobje, kakor ga je imel avtor »Vojne in miru« na leto 1812 in prejšnja leta.

*

Če ne bo ogromen plaz dogodkov in k vsem življenjskim prvinam segajočih pretresov izpolnil romana bodočnosti z bolj življenjsko, pristnejšo in dragocenejšo umetniško snovjo, kakor ga je prvi plaz v življenjskem okviru naše generacije, tedaj je roman res samo »ugasli ognjenik«. Tedaj ne moremo več pričakovati, da bo še kdaj bruhal, k večjemu bo še ostalo na obronkih kaj strjene lave, v kateri bodo kopali epigoni romanopiscev 19. stoletja. Toda ni si skoraj mogoče misliti, da ne bi taki dobi, kakor je naša, sledila močna literatura, ki bo umetniško izkoriščala njena ogromna življenjska izkustva in ki bo daleč od plehke, narejene, modne proizvodnje, katera se je v letih 1918 do 1938 razraščala okrog nekaterih samotnih vrhov resnične pesniške umetnosti.

SPORT

Sem in tja po terenih...

Zadnja prvenstvena nedelja v hrvatskem državnem nogometnem razredu je glede sporeda precej zaostajala za dosedanjimi, čeprav so se odrejene tekme vsaj končale srečno in ne kakor zadnjič, ko je bila najvažnejša, med Gradjanskim in Concordijo, kmalu po pavzi prekinjena. Težak udarec je minulo nedeljo doživela v samem Zagrebu zemunska Viktorija, ki je morala pred Concordijo kloniti z 11:0. Zavidljiv uspeh je zato dosegel drugi izmed novincev v tej konkurenci, in sicer osiješki Hajduk, ki je na svojih tleh porazil zagrebški Hašk s 3:1. O tekmi v Mostarju, kjer bi se bila morala sestati Zrinjski in Gradjanski, pravijo prve vesti, da je bila odgodena, o oni v Sarajevu med Zagorcem in Saškom pa dosedaj izid še ni znan.

V zvezi z neredi na nogometnih igriščih, ki so začeli na Hrvatskem zavzemati zmerom večji obseg, je bila te dni pod predsedstvom državnega vodje za sport in telesno vzgojo konferenca vseh predstavnikov hrvatskih nogometnih organizacij, na kateri se je obširno razpravljalo o merah, ki naj na vsa igrišča spet vrnejo pravi sportni duh in odstranijo z njih nerede in nepokorščino igralcev in gledalcev. Konferenca se je odločila za najstrožje ukrepe proti vsakemu igralcu, ki se bo vedel nedisciplinirano bodisi proti soigralcu, bodisi proti sodniku ali občinstvu, in zagrozila s hudimi kaznimi vsakemu sportniku, ki se ne bo obnašal dostojno in viteško. Prav tako stroge ukrepe pa bodo na sportnih igriščih izvajali tudi proti občinstvu, ki bi s svojim vedenjem kvarno vplivalo na potek sportnega tekmovanja. Konferenca se je razšla v trdnem prepričanju, da bodo nove mere spet napravile red na igriščih, ki bodo odslej spet sportna borišča, kakršna morajo biti. Takih in podobnih ukrepov je bilo v ostalem marsikje storjenih že mnogo, toda trajnih koristi niso prinesli skoraj nikjer. Kajti zlo je treba prijeti pri korenini.

Italijanska teniška reprezentanca je po turnirju v Stockholmu, na katerem je morala zmago prepustiti Švedom, nastopila med potjo v Kodanj še v Upsali v nekaterih prijateljskih igrah proti eliti švedskih teniških mojstrov. Izid je bil prav za prav izenačen, podrobni izidi pa naslednji: Johansson : Romanoni 6:3, 6:3, Rohlsson : Del Bello 9:7, 6:1, Bossi : Brante 6:3, 6:3 in v doublu Cucelli—Del Bello : Fremmling—Holmar 6:4, 6:4.

Mednarodna tekma v hokeju na letu med Švico in Švedsko, ki je bila zadnjo nedeljo v Baslu, se je končala — to smo že zapisali — brez odločitve. Rezultat je bil natančno 2:2 in je bil dosežen v drugih dveh tretjinah z dvema enakima remisoma po 1:1. Za Švicarje pomeni ta izid bolj ali manj neuspeh, ne glede na to, da so že svojo prvo tekmo v Švedi v Stockholmu izgubili z 0:1. Na prireditvi, ki je v ostalem potekla zelo živahno, je bilo nad 10.000 gledalcev.

Kakor je zdaj dokončno določeno, se bodo **najboljši italijanski smučarji**, tekači in skakalci pripravljali za skorajšnje mednarodne nastope skupno pod vodstvom norveškega trenerja Kjellberga. Za teke bodo prišli v poštev Gerardin, brata Compagnoni, Confortola in Jammaron, ki so že vsi letos februarja startali v Cortini, razen tega pa bo pritegnjenih še več mlajših tekačev. Za skoke imajo pripravljene Da Cola, Alvero, Rodighera in še druge, za katere imajo avstrijskega trenerja Gasperla. Za alpske discipline so določeni stari mednarodni tekmovalci Chierroni, Marcellin, Lacedelli, Sertorelli in drugi. Dekleta trenirajo pod vodstvom lanske zmagovalke Celine Seghi in so med njimi še tri ali štiri mlajše, toda zelo dobre moči.

Znani smučarski strokovnjak iz Ostmarke Albert Bildstein, ki je, kakor znano, ponovno sodeloval pri naših nekdanjih planiških prireditvah, se je zdaj lotil vprašanja **razširjenja tekmovalnega smučarstva med žensko mladino.** Bildstein je sestavil precej obširne spremembe v tekmovalnih pravilnikih, tako da bodo predvsem olajšani pogoji za smuk in slalom, s čimer si obetajo, da bosta ti dve smučarski panogi dobili več dobrega naraščaja med dekleti.

SK Slavija sklicuje sestanek I. moštva za četrtek ob 18. v klubski sobi.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 28.: Hamlet. Izven. Ljudska predstava. Zelo znižane cene. Začetek ob 17.30.

OPERA

Petek, 28.: Zaključena predstava za Dopolavoro. Začetek ob 17.30

Radio Ljubljana

PETEK, 28. NOVEMBRA 1941/XX

Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert tenorista Antona Sladoljeva, ob spremljevanju kitarista Stanka Preka. 12.55: Mali orkester pod vodstvom mojstra Vaccaria. 13: Napoved časa, poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Pestra glasba pod vodstvom mojstra Petralija 14: Poročila v italijanščini; 14.15: Koncert Adamičevega malega orkestra, ob sodelovanju solistov. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert Ažmanovega in Lumbarjevega kvarteta. 19: Tečaj italijanščine, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pestra glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijanščini 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizze. 21.10: Plošče Cetra: Filmska glasba. 22: Plesi Ottocenta, dirigira Storaci. 22.25: Ljubljanski radijski orkester pod vodsvom D. M. Šijanca: Operetna glasba. 22.45: Poročila v italijanščini.

Iz Kostanjevice

Orehovec, vas pod Opatovo goro, kake 3 km južno od Kostanjevice, je imela sicer dobro pitno vodo, ki pa je bila tako nepriročna in oddaljena od vasi, da je bilo zlasti ob neurju težko priti do nje. Higienski zavod je opozorjen na te neprilike, takoj storil vse potrebno, da bo imel Orehovec v kratkem sredi vasi vodovod, s katerim bo preskrba s pitno vodo za ljudi in živino zelo olajšana.

Regulacija okrajne ceste Kostanjevica—Orehovec. Sodobne prometne razmere zahtevajo čim bolj ravne ceste, po katerih vprežna in motorna vozila ne samo lažje prenašajo tovore, nego je tudi potrošnja energije na takih progah znatno zmanjšana. Cesta Kostanjevica—Orehovec, ki se odcepi od državne ceste med gostilno Alojzija Kržičnika in gostilno »Pri Kosu«, ima do kloštra dva grebena, ki se pri težjih tovorih močno čutita zlasti pri vprežni živini. Po tej cesti vozijo vse leto veliko množino bukovega in kostanjevega lesa, oglja, peska, kamenja in apna in spada med najprometnejše žile tega okolja. Ako bi se ta dva klanca ponižala za kak meter, bi se cesta domala zravnala in bi bil promet po njej znatno olajšan. Ta izravnava pa ima tudi velik pomen za bodoči razvoj Kostanjevice, ki je mogoč takorekoč le po tej progi. Z materialom, ki se bo pridobil z izravnavo, bi se zasuli jarki, so nastali ob grajski opekarni, kjer imajo komarji najboljše leglo. Z regulacijo se bo dosegel velik gospodarski in zdravstveni uspeh, zato ni dvoma, da pride ta regulacija kmalu na vrsto.

Sadjarji! Kostanjevica z najširšo okolico mora poslej čim bolje skrbeti za nego sadnega drevja. Ob lepih dnevih čistite sadna drevesa in jih pridno gnojite, da bodo prihodnje leto bogato rodila. Zlasti odstranjujte sadni lišaj, ki je ponekod močno razpasen; lišaj ne slabi samo stebla in vrhovja, marveč nudi sadnim škodljivcem izredno dobro prezimovališče. Poskrbite pravočasno za obrambo proti zajcu, ki se je letos močno razplodil. Ne pozabite na škropljenje!

✝

Umrl nam je v 59. letu starosti naš nad vse ljubljeni soprog, oče, tast in stari oče, gospod

HENRIK TURZANSKI

učitelj v pokoju in posestnik

Pogreb bo v petek 28. novembra ob 15. uri popoldne izpred hiše žalosti na mestno pokopališče.

Kočevje, dne 26. novembra 1941.

ŽALUJOČI OSTALI

✝

Nenadoma nas je v svojem 85. letu starosti zapustil naš blagi mož, oče, stari oče in stric

Karol Lušicky

železniški revident v pokoju

K zadnjemu počitku ga bomo spremili v soboto 29. novembra ob 4. uri popoldne v Borovnici.

MARIJA
žena

JOŽE LUŠICKY
železniški inspektor
Dr. KARLO LUŠICKY
univ. profesor
sinova
JULIJA SEMELIČ
nadučiteljica
hčerka

DUŠAN
ANDREJ
MIČKA
JANEZ
METKA
vnuki

Rodbine: **MEDIČ, GABRIJEL, PATERNEST**

LJUBLJANA — SUHOR — POSTOJNA, dne 27. novembra 1941.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Pomočnika in retušerko
za fotoatelje iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izvežbana«. 19584-1

Gospodično
za foto-laboratorij iščem. Izučene imajo prednost. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19589-1

Natakarico
zmožno tudi kuhinje in gospodinjstva, iščem. Naslov: Mestni trg 11, Ljubljana. 19599-1

Zaslužek

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Norme
današnjih oblačil: seznam točk, prosti predmeti; navodila o izkaznicah, odrezkih, nabavnih bonih za novoporočence, novorojenčke, vojake; dobavi trgovcem, skupnim gospodinjstvom in uradom; legitimiranje kupcev; vodenje vpisnika — so izšle. Potrebne trgovcu in kupcu. Zahtevajte v trafikah. Cena Lir 3.— kom., 20 kom. Lir 50.—, Poštno, povzetjem. Pri vplačilu vnaprej najmanj 20 kom. poštnine prosto. Naročila na ogl. odd. Jutra pod »Norme«, ali telefon 38-90. 19596-3

Preprodajalci
za aktualno brošuro se iščejo. Javiti se od 9. do 11. ure: vinotoč Kajfež, Masarykova c. 19597-3

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Pouk

Beseda L —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Profesor poučuje
italijansko stenografijo in italijanski jezik. — Okorn, Ferraris, Gallusovo nabr. 7. 19586-4

Klavirsko harmoniko
in klavir poučuje gospa po hitri in uspešni metodi. Obenem pouk teorije. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19592-4

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prodam
2 knjižni omari, 2 omari za perilo in polico. Ogled od 1. do 1/23. ure: Lončarska steza 8. 19593-6

Prodam
večjo množino steklenine za gostilne. Ogledati: Vodnikova 120. 19594-6

Kupim

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Stare zaboje
in leseno slamo kupuje tvrdka Klein, Frančiškanska ul. 8, telefon 33-79. 19554-7

Pohištvo
vseh vrst, omare, postelje, žimnice, kredence in druge predmete za razno uporabo, stalno kupuje: Nova trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 19551-7

Bobne za karbid
stare, kupujemo. A. Gorec, poleg nebotičnika. 19351-7

Rabljene steklenice
očiščene, kupujemo: od Jekocitrola, Tonovina in Efetusina z zamaškom ali brez. — »Čehostaklo«, B. Lisek, Resljeva cesta. 19587-7

Ženske gojzerje
ali smuške čevlje št. 39, dobro ohranjene, nepremočljive, kupim takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19591-7

Avto, moto

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Tovorni avto
po možnosti brezhiben, najmanj 5tonski, brez gum, kupi Jugo-Kemoteh, Ljubljana, Celovška 38. 19607-10

Sobo odda

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Sobo
oddam pri prvi postaji Ljubljane. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19583-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, v vili, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19601-23

Sobe išče

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Enosob. stanovanje
v središču mesta ali v njegovi neposredni okolici, po možnosti s plinom in kopalnico, v novejši hiši, iščem za takoj, 1. decembra ali 1. januarja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Udobnost 1941«. 19545-23a

Opremljeno sobo
lepo, svetlo in zračno, s strogo separiranim vhodom, iščem sredi mesta ali v neposredni bližini središča, za takoj. Plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dama«. 19547-23a

Garsonjero
prijetno in udobno, s kopalnico in po možnosti s plinom, v ali blizu središča mesta, iščem za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tiptop«. 19546-23a

Profesor išče
opremljeno sobo za december ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ne predaleč«. 19598-23a

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, najraje v bližini glavne pošte, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam točno 77«. 19602-23a

Prazno sobo
išče starejša gospa v centru mesta, ki je veliko odsotna. V poštev pride pritličje ali I. nadstropje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna gospa«. 19606-23a

S posebnim vhodom
sobo iščem ob poti Srednja tehnična—Kongresni trg. Plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Domačin Slovenec«. 19605-23a

Pohištvo

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prodam
jedilnico, črno, hrast: kredenco, mizo, 6 stolov, knjižnico, pisalno mizo za Lir 5000.—. Spalnico, belo: postelji, omarici, trodelno omaro, psiho, mizo za Lir 2000.—. Ogled: od 9. do 14. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19582-12

Filatelija

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Znamke
vse s pretiskom: Coci, R. Commissariato, Alto Commissario, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »S točnimi podatki«. 19604-39

ŠTAMPILJE — ETIKETE — GRAVER — SITAR & SVETEK — LJUBLJANA FRANČIŠKANSKA UL. 3 — Telef. 28-57

Novi naslovi Frančiškanska ul. 8

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Buteljke, Bodočnost, Dobro varstvo, Dobrotnik, Dober plačnik, Dobra plača, Dober retušer, Delovodja, Dobro plačam, Dober, Gotovina, Inteligentna, J. R., Inženjer, Inozemstvo, Kupim takoj, Kupec, Kupim, Kavcije zmožen 111, Lastni dom, Lep dom, Lahko brez hrane in stanovanja, Lepa čista, Lir 150.000, Lir 30.000, Mladinski zbor, Mali gramofon, Miren, Milo za drago, Ne predrago, Novejša tipa, Obresti 30, Plača dobra, Penzija, Plačam visoko ceno, Plačam 2400 lir, Plača, Pouk, RM lire, Snažno, Suho, Soliden, Skromen uradnik, Skladišče, Sodi, Sigurnost, Sesalec, Točna plačnica 614, Takoj 50, Udobno, Vilo kupim, Vestna 13, Zanesljivo, Zajamčeno, Zadovoljnost 7, Zavarovalnica, 40.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob boleči izgubi našega ljubega soproga, strica, svaka in zeta, gospoda

Andreja Šarabona

veletrgovca in posestnika

kakorkoli izkazali svoje sočutje, vsem, ki so ga na njegovi zadnji poti spremili, prispevali v njegovo počaščenje za dobrodelne namene ali darovali cvetje — se prisrčno zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekamo čč. duhovščini, gg. zdravnikoma primariju dr. Ivanu Jenku in primariju dr. Ljudevitu Merčunu, častiti sestri prednici in č. sestram usmiljenkam Leonišča, vodstvu in gojencem Gluhonemnice, pevskemu društvu »Slavec« za ganljivo petje in vsem stanovskim tovarišem, korporacijam in organizacijam.

Prav posebno se zahvaljujemo prijatelju pokojnika g. dr. Windischerju za lepe poslovilne besede.

Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 29. novembra 1941 ob 7. uri v farni cerkvi sv. Petra.

LJUBLJANA, dne 28. novembra 1941.

Globoko žalujoča soproga MINKA in sorodstvo

R. Sabatini: 5

DOTA IN SRCE

Roman

Pustil sem ga torej, da je šel, poslal za njim zvrhano vrečo kletvic in gledal skozi okno, kako je kočija oddrdrala v pršeči dež in kako se je pred njo prestrašeno razkropila množica zijal, ki so se zbrala ob novici, da je kardinal v hiši.

Goreče sem vzdihnil k njegovemu svetemu patronu peklenščku, naj mu prevrne kočijo in zlomi vrat, preden dospe v svoj dvorec; nato sem obrnil oknu hrbet in poklical Michelota.

Ta se je neutegoma odzval mojemu klicu ter mi prinesel skromni kos kruha in požirek vina, ki sta bila moj vsakdanji zajtrk. Ta čas, ko sem jedel, sem z dolgimi koraki hodil po sobici sem ter tja in si belil glavo, kako naj razrešim uganko, ki mi jo je bila naprtila njegova prevzvišenost.

Ena rešitev je bila in to kaj preprosta: biti se. Toda Andreju de Manciniju sem moral ostati v besedi. Obljubil sem mu bil, da mu bom pri St. Germainu za pričo; v tem primeru je bilo nekaj verjetnosti, da ga rešim, če mu pa ne bi pomagal, ne bi ostala kardinalu nobena druga tolažba kakor prositi Boga za mir in pokoj nečakove blage duše.

Na pamet mi je prišlo nekaj drugega, a to je bila obupna misel; vendar se mi je tolikanj zajedla v možgane, da sem jo nazadnje sprejel.

Zvrnil sem kozarec armanjaka, se ohrabrih z novo burjo kozjih molitvic in spet poklical Michelota. Ko je prišel, sem ga vprašal, ali pozna gospoda de Canaplesa; pritrdil je, češ da je nekoč videl tega plemiča v moji družbi.

»Dobro,« sem rekel, »pojdite h gospodu de Canaplesu na stanovanje, v ulico Des Gesvres, in kar najprevidneje poizvejte, ali je doma. Če je, pazite na hišo, dokler ne odide z doma, nato pa stopite za njim in mi pridite poročat, kje ga najdem. Ako bi bil že z doma, preden pridete v ulico Des Gesvres, skušajte dognati, kam je šel, in se neutegoma vrnite semkaj. Toda ne pozabite, Michelot: bodite previdni. Ste razumeli?«

Zatrdil mi je, da je, in me za pol ure prepustil mojim nevšečnim mislim, nakar se je vrnil z novico, da gospod de Canaples pravkar obeduje v gostilni »Pri soncu«.

Vse mi je šlo po želji, zato sem jadrno obul škornje, si pripasal meč, vzel klobuk in plašč ter v dežju planil na ulico in s prožnimi koraki ubral pot proti ulici St. Honoré.

Ura je pravkar bila eno, ko sem prestopil prag gostilne »Pri soncu«. Stresel sem premočeni plašč z ramen in ga vrgel prvemu strežaju, ki mi je prišel naproti.

Ozrl sem se po izbi, ki je bila polna gostov, ter zagledal pri eni izmed miz mojo žrtev v družbi St. Aubana in Montmédyja, plemičev, ki sta bila naprošena za priči pri drevišnjem dvoboju, in nekega Vilmorina, strahopetnega lopova, ki mu v vsej Franciji ni bilo primere. Pomaknil sem si kastorec v zatilnik ter neskrbno in podjetno z dolgimi koraki krenil proti njihovi mizi; tam sem obstal, mereč jih s tako drznim pogledom, da so nehote prekinili razgovor. Vzdignili so plemenite glave ter me ošabno in zaničljivo ošinili z očmi — takisto, kakor nemara pogledaš lakeja, če se grdo obnaša — vsi razen Vilmorina, ki je kot prvi strahopetec takoj zaduhal nevarnost in ves bled zadrsal na stolu sem ter tja. Vsi so me poznali, toda moj nastop je izključeval sleherno misel na kakršen si bodi pozdrav.

»Je mar gospod de Luynes kaj izgubil?« se je ledeno oglasil St. Auban.

»Mogoče glavo,« mu je zaničljivo odvrnil Canaples in skomignil z rameni.

Canaples je bil zajeten človek visoke rasti in temnega, okrutnega obraza, sicer pa nikakor ne grd; gosti črni lasje so mu pokrivali glavo.

»Tolikšne drznosti bogme nisem pričakoval od vas, gospod de Canaples,« sem rekel s porogljivim glasom.

»Oho, gospod, zakaj pa ne?«

»Zakaj? Tisti, ki izziva šolarčke, pač ne more biti dovolj pogumen, da bi se lotil Gastona de Luynesa.«

»Gospod!« je vzkriknila četvorica tako glasno, da je prevpila glasove vseh drugih pivcev v gostilni. Vse oči so se mahoma uprle v nas.

»Gospod de Canaples,« sem mirno izpregovoril, »dovolite mi priznanje, da ne najdem spodobnega izraza za prezir, ki ga čutim do vas.«

Tako govoreč sem zgrabil mizo za vogal in jo mahoma prevrnil z vsem, kar je stalo na nji.

Gromska strela, to vam je bil imeniten prizor! Kakor bi trenil, so bili vsi štirje na nogah in vsaj polovica ostalih gostov takisto; samo ubogi Vilmorin, ki se je tresel kakor dekle, ko prvič sliši zaljubljene besede, je zaganjal svoj ženski glas in spet in spet krotko ponavljal: »Gospodje, gospodje!«

Canaples je bil bled od togote, čeprav mirnejši od vseh svojih tovarišev. Mignil je Montmédyju in St. Aubanu, naj mirujeta.

»Iz srca rad podam mojstru de Luynesu vsak dokaz poguma, ki si ga želi; celo porok sem mu, da ga bo imel priliko okusiti.«

»To vam je junaški odgovor!« sem vzkliknil z nasmeškom in pohvalno prikimal z glavo. »Bodite torej tako ljubeznivi pa nas odvedite na pripraven kraj.«

»Ta mah mi je pri srcu neka druga stvar,« je mirno odvrnil. »Domenimo se za jutri ob ...«

»Fej!« sem mu zaničljivo segel v besedo. »Saj sem vedel! Kar po pravici povejte, gospod: bojite se biti z menoj, ker vas skrbi, da ne bi zamudili drevišnjega srečanja.«

»Tri sto peklenščkov,« je vzkliknil St. Auban, »njegova nesramnost presega vse meje!«

»Lepo zaporedoma, gospoda,« sem odgovoril. »Dajte mi, da najprej uredim svoj račun z gospodom de Canaplesom.«

St. Auban mi je očitno hotel zabrusiti vročekrven odgovor, ko ga je Canaples prehitel:

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.